

Pasaulio Įvykių Savaitinė Apžvalga

VILNIŲ PAĖMĖ KOMUNISTAI LENKIJOS NEBĖR

Lenkijos nebėra

Anksti ryto rugsėjo 1 dieną nacių geležinės divizijos įžengė Lenkijos žemę. Žaibo greitumu visą Lenkiją paplito pragaras, ugnis, mirtis ir kaisenybės, kokių dar svietas nematė. Po dviejų savaičių su jora dienų New York'e sekmadienio vakare rugsėjo 17 dieną iš Londono per radio žinoma rašytojo Guntherio laisvas mums pranešė, kad Lenkijos jau nebėra. Pabėgo Lenkijos valdžia, niekas už Lenkiją nebekalba, jos kariuomenė suskaldyta ir pagauta tarp dviejų armijų. Varšava atiduodama vokiečiams ir Lvovas atiduodamas vokiečiams. Žinoma, sakė Guntheris, dar lenkų armijos dalys mušis, dar eis gorilų karas, bet Lenkijos, kaip nepriklausomos valstybės, jau nebėra rugsėjo 17 dieną.

Lenkijai žustant, Rusijos komunistų raudonoji armija užplūdo Lenkiją iš rytų. Nesvarbu kokiais pasiteisinimais ji ėjo. Lenkų kariuomenė desperatiškai gynėsi nuo bolševikų. Raudonoji armija, kaip ir nacių armija, ėjo į Lenkiją skleidama pragara. Pasivertinto tai, ką visi žinojo. Tarp Hitlerio ir Stalino buvo išanksto sutarta pasidailinti Lenkiją. Keista buvo tik tai, kad Rusija pareiškė savo neutralumą visoms valstybėms tuo pačiu metu, kada jos armijos pradėjo šaudyti lenkus Lenkijos žemėje. Dar vienas keistumas buvo matomas Amerikoje, kur komunistai (kartu ir lietuviai komunistai) dar tik pereitą savaitę sakė prakaibas, kviesdami žmones stoti už Lenkiją prieš užpuolikus nacius. Kaip Rusijos valstybės agentai, komunistai Amerikoje matyt ne-gauna greit žinių ką jų komunistinė tėviškė planuoja daryti. Čia jau komunistai patys tapo Lenkijos užpuolikai, ir pasirengę dalintis Lenkija su naciais.

Anglija "nustebo" Rusijos žygiu, nors jo laukė. Anglijos valdžia veikiausiai senai visą tą žinojo. Kada raudonoji armija užpuolė Lenkiją, Anglijos ministrai visai nesisukino paskelbti karo Rusijai. Jie tikėjosi rasti diplomatišką išsikalbėjimą, pasiteisinimą. Rusijos valdžia paskelbė, kad Lenkijoje nebėliko valdžios, ir nebėliko Lenkijos, o todėl rusų raudonoji armija einanti Lenkijos gelbėti baltgudžius ir ukrainiečius. Tokiu pareiškimu rusai pataikė anglijos ministrams, kad jie galėtų taip pat sakyti kaip ir rusai: nebėra Lenkijos valdžios, nebėra Lenkijos, tai Lenkija nebėgali prašyti pagalbos, ir Anglijai nebėra ko gelbėti.

Niekas betgi tikrai nežinojo nei Londone nei Berline kaip Lenkija bus padalinta, kiek jos žemių teks rusams, kiek vokiečiams, ir ar bus dar kokia nors mažutė Lenkija palikta. Tas buvo ir yra žinoma tik Stalinui ir Hitleriui ir artimiausiems jų draugams. Kada rusai jau įsikio į karą, pasirengę paimti dalį Lenkijos, karo tęsimas klausimas litai atsistojo anglams ir francuzams. Jeigu vieni vokie-

čiai būtų užkariavę Lenkiją, Anglijai nebūtų buvę kito išėjimo kaip tik kariauti toliau prieš Vokietiją. Bet kada ir rusai ima Lenkiją, tai Anglijai jau nei šis nei tas, ypač kad rusai susitaikė su Japonija ir tur but leis japonams pribaugti Kinijos Kai-Šeką. Čia išėjo aikštėn ir vėl susimaišė visos diplomatų veidmainybės. Jų išanksto sugalvota komedija kol kas reikalauja apie pusės milijono žmonių aukų Lenkijai. Ar ji reikalaus dar daugiau aukų ir kiek, šioj valandoj sunku pasakyti. Bet aišku yra, kad žiauri komedija iki šiol buvo lošiama kaip parašyta.

Nėra abejonės, kad Hitleris dabar pradės reikalauti taikos. Čia jam į pagalbą ateis jo draugas Mussolini ir jo naujasis draugas Stalinas. Mussoliniui paremti jo "taikos" pastangose Hitleris rusų padedamas apsidirbęs su Lenkija, tuojaus galės pasiūti iš Lenkijos 70 divizijų prie Brenno perėjimo užpuolimui. Francijos per Italiją. Iš kitos pusės Japonija, susitaikius su Rusija, galės grąžinti Anglijai rytuos. Tokiu būdu Anglija busianti priversta kalbėtis su Hitleriu, su Stalinu ir su Mussoliniu. Toks gali būti Hitlerio taikos planas.

Karo eiga pereitą savaitę

Lenkijoje geležinės ginkluotos vokiečių divizijos visą savaitę vijosi ir kapojo bėgančius lenkų divizijas. Į vakarus ir į šiaurę nuo Varšavos vokiečiai apsupo keletą lenkų divizijų. Nežinomas lenkų kariuomenės skaičius buvo pagautas vokiečių kilpose ir į jėgę sutirpo. Varšava tapo apsupta iš visų pusių ir buvo bombarduojama iš oro be jokios paliovos. Vokiečių bombomis iš oro tapo sunaikinti Lietuvos atstovybės namai Varšavoje. Varšavos majoras kasdien kvietė civilius Varšavos gyventojus kasti tranšėjas, statyti gatvėse barikadas ir ginti Varšavą iki paskutinio lašo kraujo.

Lenkų "pražuvusios" divizijos nuo Poznaniaus praslinko tarp vokiečių linijų ir susijungė su lenkų divizijomis tarp Kutno, Lodžiaus, Lowiczo ir Varšavos. Lenkai bandė čia atsitiinti iš vokiečių Lodžių, bet vokiečiai juos atmušė. Paskui prasidėjo didelis mušis išilgai vieškelio tarp Kutno ir Varšavos. Apie tą mušį kasdien ėjo neaiškūs pranešimai, iš kurių matėsi, kad lenkai mušėsi iš paskutiniųjų, bet be vilties laimėti.

Varšavą paimti vokiečiams nebuvė svarbu strategijos žvilgsniu. Varšava buvo "atviras" (neginkluotas) miestas, todėl vokiečiai negalėjo jį šaudyti iš kanuolių. Vokiečiai pareikalavo, kad civiliai gyventojai apleistų miestą, o iš lenkų kariuomenės pareikalavo, kad atiduotų miestą ir paskyrė vietą, kur lenkai galėtų tartis su vokiečiais apie miesto atidavimą. Buvo nurodyta, kaip lenkų pasiuntiniai su balta vėliava galėtų ton vieton ateiti. Bet paskirtą valandą lenkų pasiuntiniai ne-

pasirodė. Vokiečiai ketino tuomet pradėti bombarduoti Varšavą, bet nepradėjo. Nes tuo laiku nuo Lietuvos iki Rumanijos pradėjo maršuoti Lenkijos bolševikų raudonoji armija.

Kuomet taip dalykai dėjosi apie Varšavą, vokiečiai iš Rytų Prūsijos paėmė ginkluotą tvirtovę Baltstogę — taip lengvai tarytum tai nebūtų buvus tvirtovė. Paskui paėmė Bielską, Czeremchą ir savaitės pabaigoj atėjo prie Brest-Litovsko, didelės tvirtovės. Po dienos Brest-Litovskas buvo vokiečių rankose. Pastebėta buvo, kad vokiečiai visai nemėgino eiti prie Gardino ir Vilniaus linkui. Tik vėliau paaiškėjo, kad vokiečiai į tą pusę nėjo, palikdami ją bolševikams užimti.

Dar smarkiau vokiečiai žygiavo pietinėje Lenkijos dalyje. Paėmė garsią Przemyslo tvirtovę, jie greit atsitraukė prie Lvovo, Ukrainos sostinės, apsupo Lvova, apipylė jį bombomis iš oro, uždegė šimtus namų, sudaužė vandens rezervuarus, palikdami miesto gyventojus be vandens, ir be vilties pabėgti iš žustančio miesto. Tuo pačiu laiku vokiečių motorinės divizijos šovė toliau į rytus prie Tornopolio ir į pietus prie Stanislaovo. Lvovas pasidavė vokiečiams sėkmadienį.

Toliaus į šiaurę nuo Sandomierzo vokiečiai šovė į rytus ir pasiekė Zamoscio ir Wladimierzo, o nuo Lvovo į šiaurę paėmė Rawa Ruska. Šiais žygiais vėl ėmė į replės kelias lenkų divizijas. Apie Varšavą rytų pusėje vokiečiai paėmė Tluszcz ir Siedlec, vėl bandydami surakinti replės kelias lenkų divizijas tarp Dablnio, Lublino ir Brest-Litovsko. Šitie žygiai jau nulėmė visos Lenkijos armijos likimą. Pieno balos tarp Chelmo, Wlo-davos ir Kowelo dar liko daug lenkų kariuomenės, bet tai jau buvo antrašėlių kariuomenė, kurioj didžiama kariu-vių neturėjo nei mundurių nei gerų ginklų. Sausas oras visur daug padėjo vokiečiams. Visoj Lenkijoj žmonės meldėsi, kad Dievas duotų lietaus, kad patvintų keliai ir laukai, ir kad vokiečiai negalėtų taip greit važiuoti su savo tankomis ir patrankomis per Lenkiją. Bet lietaus nebuvo. Tik paskutinėmis dienomis kiek palijo, bet tas nieko nereiškė vokiečiams.

O paskui atėjo bolševikai

Kaip tik Lenkijos valdžia pabėgo į Rumaniją, bolševikų raudonoji armija pradėjo savo žygį į Lenkiją. Bėgančius lenkų valdininkus vijosi vokiečių aeroplanai mėtydami bombas iki Rumanijos sienos. Apie Lenkijos valdžios pabėgimą jie tuojaus davė žinių rusams. Tai buvo ženklas rusams pradėti savo darbą.

Lenkijai nebebuvo likę vilties

Jau pereitos savaitės pradžioj Lenkijos padėtis išrodė beviltė. Didžiama geriausias lenkų armijos jau buvo sukaptota į dalis. Vienos dalies generolai negalėjo susižinoti su kitų dalių generolais. Visi Lenkijos aerodromai buvo sudaužyti, geležinkeliai išgrauti. Kur tik lenkai bandė pataisyti bombų išgrautus geležinkelius, ten tuojaus vėl atskrisdavo vokiečių bombos ir vėl viską išgraudavo. Toks umus ir toks baisus visos Lenkijos miestų ir miestelių bombardavimas pavertė visą Lenkiją į griuvėsius ir šurpulingon desperacijon įmetė Lenkijos gyventojus. Visi iš visur bėgo ir nežinojo kur bėgti, ir visur girdėjo baubiančias vokiečių patrankas. Kaip žmonės taip ir lenkų valdžia bėgo ir neži-

nojo kur bėgti. Stebėtinu būdu vokiečiai visuomet žinojo, kur lenkų valdžia pabėgo. Lenkijos valdžia jau nieko nebėreiškė, nes ji negalėjo susižinoti ne tik su savo žmonėmis, bet ir su savo generolais. Užsienio diplomatai bėgo tiesiai į Rumaniją. Su jais pabėgo pulkininko Becko žmona ir kitos lenkų ponios. Pats Beckas šeštadienį atbėgo į miestelį Kutų prie pat Rumanijos sienos, o kiti Lenkijos valdininkai atbėgo į miestelį Zaleszyki irgi prie Rumanijos sienos, netoli nuo miesto Kutų. Bet neilgai čia Lenkijos valdžia tebuvo. Už dviejų dienų jau visi lenkų ponai išdumė Rumanijon į miestelį Cernauti. Pirmutinis čia atbėgo Lenkijos prezidentas Moscickis, po jo atsirado Beckas. Pranešta buvo, kad čia atvykęs ir vyriausias Lenkijos armijos vadas lenkų diktatorius Smigly-Rydz, bet rašant žiūs žodžius šis pranešimas dar nebuvo patvirtintas. Lenkų valdininkai spėjo su savim išsivežti didelę dalį Lenkijos aukso: 200,000,000 zlotų, o gal ir 400,000,000 zlotų. Į Rumaniją visą savaitę bėgo lenkų kariuomenė ir Lenkijos gyventojai. Atbėgę ir 45,000 žydų, kuriuos Anglija ketinusi išvežti Palestinon. Tukstančius lenkų kariuomenės Rumanijos valdžia nespėjo dėti į koncentracijos stovyklas. Atbėgo Rumanijon ir Lenkijos primatas Kardinalas Hlond, ketindamas keliauti toliau į Rymą.

Koks bausis ir kruvinas buvo šis trumpas karas Lenkijoj čia mums šiandien sunku įsivaizduoti. Žmonėms turėjo išrodyti, kad dega ir sprogtava visa žemė. Iš to kaip greit užėmė vokiečiai miestus, mums gali išrodyti, kad lenkai visai nesumušė. Bet jie mušėsi ir tebesimuša iki šiol. Paryžių pranešta buvo, kad Lenkijoj krito negyvų ir sužeistų 100,000 vokiečių. Be abejo kita tiek buvo lenkų, o tarp jų daug moterų ir vaikų ir senų.

Lietuvos žmonės parodė didelį entuziazmą, kad dabar yra proga atsitiinti Vilnių, bet Lietuvos valdžia pareiškė, kad ji visai neketina Vilniaus dabar nuo lenkų imti. Koks nors Lietuvos pasijudėjimas link Vilniaus būtų atsakymu nuo neutraliteto ir įjeltų Lietuvą į karą.

Proga dabar paimti Vilnių gal buvo didelė. Ypač, kad Vilniuje pasidarė baisi suirutė iš ištęsties, kad artinasi bolševikai. Vilniaus majoras pabėgo iš Vilniaus ir Vilniuje neliko nei pėdsako lenkų valdžios. Daugybė žmonių bėgo į naują Lietuvos konsulatą Vilniuje ir prašė leidimo vykti į Lietuvą. Labai retai kuriam Lietuvos konsulas tokį leidimą davė. Išrodė, kad Lietuvos konsulas labai lengvai galėjo paskelbti, kad Vilnius dabar jau priklauso Lietuvai su Vilniaus gyventojų sutikimu. Gal vienas toks paskelbimas be jokių kariškų žygių būtų sugrąžinęs Vilnių Lietuvai. Lietuvos konsulai Vilniuje teko aprūpinti Lenkijos valdžios atstovus leidimais bėgti į Lietuvą. Išleides lenkų valdininkus Lietuvon, Lietuvos konsulas galėjo laikinai jį vietą užimti.

Vienok Vilniaus likimą, kaip ir visos Lenkijos likimą, spres Vokietijos naciai su Rusijos komunistais. Naciai jau pažadėjo Vilnių sugrąžinti Lietuvai. Nežinia, betgi ar Rusijos komunistai su tuo sutiks. Komunistai veikiausiai norės priskirti Vilnių prie Baltgudijos, iš kurios padarys naują sovietų respubliką.

propaganda. Jų pranešimai sadu, kad jį užkariauti miesteliai pasitiko bolševikus su didžiausiu džiaugsmu kaip išvaduojuos. Bolševikų propagandistai užkariauotose miesteliuose tuojaus pradėjo rengti mitingus, kariuose gyrė Rusijos rojų.

Pietinėj Lenkijos dalyje pirmadienį rusų armija jau visai netoli buvo nuo nacių armijos. Šiaurėje raudonoji armija greitai stumėsi prie Vilniaus. Buvo pranešimų, kad ir Lietuvos kariuomenė pasileido žygiuoti į Vilnių, ir bandė ateiti į Vilnių greičiau už bolševikus. Tačiau neišrodė, kad tie pranešimai būtų buvę teisingi. Pranešimas iš Paryžiaus sakė, kad bolševikų armija jau užėmė Vilnių.

Pagunda Lietuvai atgauti Vilnių

Rugsėjo 18 dienos United Press žiniomis iš Kauno, Lietuva pradėjo kone visuotinę mobilizaciją kaip tik rusų raudonoji armija pradėjo žygiuoti į Lenkiją link Lietuvos sienos. Visi rezervistai vyrai iki 40 metų pašaukti stoti į kariuomenę. Lietuvos premieras Černius vienok per radio paskelbė, kad Lietuvos kariuomenė yra mobilizuojama ne užpuolimui, bet Lietuvos nepriklausomybės apsaugai. Buvo taipgi aiškinta, kad Lietuvai reikia daugiau kariuomenės suėmimui bėgančių į Lietuvą lenkų ir jų sutalpinimui į koncentracijos stovyklas.

Lietuvos žmonės parodė didelį entuziazmą, kad dabar yra proga atsitiinti Vilnių, bet Lietuvos valdžia pareiškė, kad ji visai neketina Vilniaus dabar nuo lenkų imti. Koks nors Lietuvos pasijudėjimas link Vilniaus būtų atsakymu nuo neutraliteto ir įjeltų Lietuvą į karą.

Proga dabar paimti Vilnių gal buvo didelė. Ypač, kad Vilniuje pasidarė baisi suirutė iš ištęsties, kad artinasi bolševikai. Vilniaus majoras pabėgo iš Vilniaus ir Vilniuje neliko nei pėdsako lenkų valdžios. Daugybė žmonių bėgo į naują Lietuvos konsulatą Vilniuje ir prašė leidimo vykti į Lietuvą. Labai retai kuriam Lietuvos konsulas tokį leidimą davė. Išrodė, kad Lietuvos konsulas labai lengvai galėjo paskelbti, kad Vilnius dabar jau priklauso Lietuvai su Vilniaus gyventojų sutikimu. Gal vienas toks paskelbimas be jokių kariškų žygių būtų sugrąžinęs Vilnių Lietuvai. Lietuvos konsulai Vilniuje teko aprūpinti Lenkijos valdžios atstovus leidimais bėgti į Lietuvą. Išleides lenkų valdininkus Lietuvon, Lietuvos konsulas galėjo laikinai jį vietą užimti.

Vienok Vilniaus likimą, kaip ir visos Lenkijos likimą, spres Vokietijos naciai su Rusijos komunistais. Naciai jau pažadėjo Vilnių sugrąžinti Lietuvai. Nežinia, betgi ar Rusijos komunistai su tuo sutiks. Komunistai veikiausiai norės priskirti Vilnių prie Baltgudijos, iš kurios padarys naują sovietų respubliką.

dar nebuvo užimtas bolševikų.

Lenkai pabėgo nuo Lietuvos sienų. Lietuva uždarė sieną su Lenkija.

Pabaltijo valstybės Lietuva, Latvija ir Estija gavo pažadą iš Rusijos, kad ji gerbs Pabaltijo valstybių neutralumą.

Daugiau kaip 60 Lenkijos karo aeroplanų, tarp kurių daugelis apdaužytų kare, nusileido Latvijoj. Latvija juos konfiskavo, o jų lakavus internavo.

Rugsėjo 19 dieną bolševikų infanterija užėmė Vilnių. Pranešta, kad apie Vilniaus likimą bus pasitartas tarp Lietuvos ir Rusijos valdžių.

Rugsėjo 19 dieną Rusija pagrasino Estijai už slėpimą Lenkijos submarinų sa-vu uostuose ir leidimą vienai lenkų submarinai "pabėgti".

Pilnas sutarimas tarp nacių ir komunistų

Kaip naciai ėjo "žaibo greitumu" per Lenkiją iš savo putės, taip raudonoji armija "žaibo greitumu" atėjo prie Brest-Litovsko. Čia komunistai susitiko su naciais ir prisiminė "senus laikus", kaip 1918 metais jie darė Brest-Litovske atskirą taiką. Dabar jie čia susitarė kaip pasidailinti Lenkiją. Per visą Lenkiją jie pabrėžė beveik tiesiai liniją nuo Suvalkų per Brest-Litovską iki Lvovo. Kas į vakarus nuo tos linijos — bus Vokietijos, kas į rytus — tas bus Rusijos. Savo pusę vokiečiai jau užkariavo, išskyrus mažą plotą apie Varšavą, kur dar laikėsi apie 10 lenkų divizijų. Rusai dar turės užkariauti savo pusę, bet tas darbas jiems bus daug lengvesnis, kada vokiečiai jau turi su-triukšinę lenkų armijos geriausias divizijas.

Iš Maskvos per radio buvo pranešta Vokietijos ir Rusijos vardu, kad tarp nacių ir komunistų yra pilnas sutarimas ir kad naciai su komunistais bendrai atsteigs tvarką Lenkijoj ir pertaisys Lenkijos valstybę.

Smulkiau apie tą pilną nacių ir komunistų sutarimą pranešta iš Berlio. Rusijos ir Vokietijos valdžių sutarimas pareikštas šešiais punktais, kurie pripažysta, kad

1. Lenkijos valstybė iš pat pradžių nemokėjo valdytis.
2. Lenkijos valstybė sugriuvo dėl savo nekompetencijos.
3. Vokietija ir Rusija turi perorganizuoti įvairias Lenkijos tautybes.
4. Vokietija ir Rusija pasidalins savo "įtakos sferomis" užtikrinimui taikos ir tvarkos.
5. Pasigyrimai Anglijos ir Francijos, kad jos gelbės Lenkiją, pasirodė tušti ir jų sąjunga su Lenkija nebegyvuojanti.
6. Anglija ir Francija turi dabar atsakyti klausimą: Kogi jos nori kariaudamos prieš Vokietiją.

Vakarų frontas

Nežiurint į Rusijos susidėjimą su Vokietija ir pasidalinimą Lenkija, Anglijos valdžia pareiškė, kad ji toliaus kariaus prieš Vokietiją. Vienok Anglija neskelbs karo prieš Rusiją. Anglijos valdžia Rusijai pasisų tik protestą. Kada Lenkijos valdžia prašė tikros

pagelbos iš Anglijos, o ypač karinių lėktuvų, Anglijos valdžia Lenkijai tos pagalbos nedavė. Ji nutarė, kad anglų ir francuzų kariavimas iš vakarų fronto yra vienutinė pagalba, koldos Lenkija gali susilaukti. Vakaru fronto iki šiol kariavimas buvo silpnas. Tuo tarpu vokiečių submarinai paskandino Anglijos karo laivą lėktuvų važioją "Conrageons" su kuriuo žuvo ir 578 jureiviai.

Amerika

Europos karo atbalsiai

Washingtonė dabar daug turistų ir dėl politikavimo išrodytų ramu, jei nebūtų Europoje karo. Kongresas dabar atostogauja, bet kongreso specialė sesija prez. Rooseveltas sušaukia rugsėjo 21 dieną. Ši sesija turės išspręsti Suv. Valstijų neutraliteto akto pakeitimą. Todel Washingtonė dabar jau eina judėjimas — rengimas prie specialės sesijos. O politikieriai ir statesmanai daug kalba.

Suv. Valstijų neutraliteto akto pagamintojai turėjo mintį, kad šis kraštas nieku būdu nebūtų įtrauktas į Europos karą. Įtraukimo bijoma todėl, kad Pasaulinis Karas šiam kraštui davė gerą pamoką. Kad į tą karą Suv. Valstijos nepakliūtų — to akto gamintojai įrašė įstatymą draudžiant bent kuriai kariaujančiai valstybei parduoti amuniciją ir ginklus. Praeito karo patyrimais pasiremiant, tas aktas draudžia Suv. Valstijų piliečiams keliauti kariaujančių valstybių laivais. Taipgi draudžia šio krašto laivams vesti amuniciją kariaujančioms valstybėms. Taip padaryta todėl, kad to įstatymo gamintojai nenorėjo, kad paskartotų tas, kas nutiko vokiečiams nuskandinus Anglijos laivą Lusitania, kur žuvo nemaža amerikiečių ir kas Suv. Valstijas įtraukė į praeitą pasaulinį karą.

Už ir prieš tą pakeitimą

Dabartinė administracija visai širdimi sutinka, kad Amerika nebūtų įtraukta į karą. O pristatymas amunicijos ir ginklų bile kuriai kariaujančiai valstybei, neutraliteto akto padarytų utraliu aktyvaizdoje pralaimėtoju. Šis klausimas jau buvo keliamas praiteito kongreso sesijoje. Bet administracija norėjo šio akto pakeitimo: 1) Padaryti galą taip vadinamam automatiskam ginklų ir amunicijos pardavimui; 2) kad būtų leidžiama amuniciją Amerikoje bile kam jirtis ir už ją užsimokėjus patiems savo laivais išsivežti. Administracijos manymu, šitai veikiant Amerika nebūtų įtraukta į karą. Tokiam ginklų ir amunicijos pardavimui administracija tačiau rodė simpatijos Anglijai ir Francijai, išskirdama Vokietiją.

Daug kongresmanų yra priešingi administracijos nusistatymui. Jie tikisi specialės sesijoje laimėti. Spėjama, tačiau, kad minimas neutraliteto aktas bus pakeistas sulig administracijos pageidavimu. Bet opozicija mano, kad tokia pakaitą padarius — bus pradėta pirmieji žingsniai Ameriką įtraukti į Europos konfliktą.

Tėvynė

The Lithuanian Weekly
PUBLISHED EVERY FRIDAY

By the Lithuanian Alliance
of America

KL. JURGELIONIS,
Editor

DR. M. J. VINIKAS,
Business Manager

YEARLY SUBSCRIPTION RATES:

In the United States \$1.50

To Foreign Countries \$2.00

307 W. 30-th St., New York, N. Y.

Tel. LACKAWANNA 4-3529

PILDOMOSIOS TARYBOS IR PASTOVIUJŲ KOMISIJŲ ADRESAI

Pildomoji Taryba:

ADV. F. J. BAGOČIUS, Prez.,
253 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

J. K. MAZUKNA, Vice Prez.,
1325 W. North Ave.,
N. S. Pittsburgh, Pa.

DR. M. J. VINIKAS, Sekr.,
307 W. 30-th St.,
New York, N. Y.

ADV. K. P. GUGIS, Išdln.,
8323 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

DR. J. S. STANESLOW, Dr. Kwt.,
95 N. Main St.,
Waterbury, Conn.

S. MOCKUS, Ižo Glob.,
726 E. 7-th St.,
So. Boston, Mass.

E. MIKUŽIUTĖ, Ižo Glob.,
2121 N. Western Ave.,
Chicago, Ill.

Istatų Komisija:

DR. A. MONTVIDAS,
2400 Madison St.,
Chicago, Ill.

ADV. J. J. GRISH,
4631 So. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

P. DARGIS,
43 Strauss St.,
Pittsburgh, Pa.

Finansų Komisija:

J. P. VARKALA,
3241 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

K. PIKIELIS,
629 - 64-th St.,
Pittsburgh, Pa.

A. S. TREČIOKAS,
314 Walnut St.,
Newark, N. J.

Kontrolės Komisija:
J. V. GRINIUS,
3120 Richmond St.,
Philadelphia, Pa.

KUN. M. VALADKA,
1743 N. Summer Ave.,
Scranton, Pa.

J. TAREILA,
826 Bank St.,
Waterbury, Conn.

SLA. Stovio, Skundų ir
Apeliacijų Komisija:

S. BAKANAS,
2404 Charles St.,
N. S. Pittsburgh, Pa.

P. B. BALCIKONIS,
67 Court St.,
Binghamton, N. Y.

ADV. K. JURGELA,
359 Union Ave.,
Brooklyn, N. Y.

Apšvietos Komisija:
DR. P. GRIGAITIS,
1739 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

M. VAIDYLA,
814 W. 33rd St.,
Chicago, Ill.

J. MELIAUSKAS,
918 Woodward Ave.,
McKees Rocks, Pa.

Labdarybės Komisija:

DR. M. J. VINIKAS,
307 W. 30-th St.,
New York, N. Y.

V. J. KOLICZENIS,
2222 Forbes St.,
Pittsburgh, Pa.

M. PAUKŠTINIS,
2030 Fell Street,
San Francisco, Cal.

Sveikatos Komisija:

DR. P. ZALATORIUS,
9600 So. Artesian Ave.,
Chicago, Ill.

DR. S. A. SLAKIS,
6783 Crandon Ave.,
Chicago, Ill.

DR. I. B. BRONASAS,
3037 O'Donnell St.,
Baltimore, Md.

Jaunuolių Komisija:

K. MICHELSONAS,
1741 McDonough St.,
Brooklyn, N. Y.

G. ZORSKAITIS,
1709 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.

V. BUKANATIS,
104-40 - 117-th St.,
Richmond Hill, L. I. N. Y.

Prieglaudos Komisija:

W. J. MORRIS,
839 Arlanna Ave.,
Grand Rapids, Mich.

K. POCIUS,
12043 S. Halsted St.,
Chicago, Ill.

J. BRAZAUSKAS,
17909 Maplecliff Rd.,
Cleveland, Ohio.

Iš Pildomosios Tarybos Suvažiavimo

L IETUVIŲ diena pasaulinėje parodoje New Yorke buvo laimingai graži. Iš ryto dangus buvo apsiniaukęs, ketino lyti, bet paskui išsiblaivė, ir saulutė pro debesį švaistėsi. Daug tukstančių lietuvių, suvažiuosusių busais, atpigintais traukiniais ir automobiliais iš įvairių Amerikos kampų, apžiūrino Lietuvos paviljoną, klaidžiojo po parodą, maršavo, dainavo, klausėsi, pasimetė ir vėl susirado. Tai buvo linksma lietuviams diena.

Tarp tų tukstančių lietuvių buvo ir kone visi Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Pildomosios Tarybos nariai. Svarbių galvos didelė lietuvių organizacijai, čia jie buvo tik didelės draugijos minios dalim. Susivienijimo prezidentas Bagočius, mėgstas visokias iškilnes, buvo pasirengęs veterano khaki uniforma ir išdidžiai maršavo kartu su kitais veteranais. Nors jis labai tiesiai stengėsi laikytis eidamas, jo figura aiškiai priminė, kad jau daug vandens upėmis ir jūrą nubėgo nuo to laiko kaip jis buvo kareivis. Jis panašus buvo į seną generolą. Iždo globėja sesuo Mikužutė, gražiai pasirengusi, sėdėjo minioje, ir sekė kiekvieną savo prezidento žingsnį. Sekretorius Vinikas, kaipo Lietuvių Dienos komiteto narys, rupinosi kokiais tai oficialiais reikalais, bėgiojo, ir kažin ar prezidentą matė. Iždo globėjas S. Mockus buvo atvykęs į parodą su savo žmona, o išdininė K. Gugis be žmonos. Vienas atvyko į parodą ir vice prezidentas J. Mažukna. Parodoje buvo ir keletas tukstančių Susivienijimo narių iš daugelio kuopų. Daugelis susitinkdami broliškai sveikinosi, daugelis pažino savo viršininkus, bet daugelis ir nepažino. Parodoje buvo pilna lietuvių visą dieną iki vėlynos nakties. Buvo pilna jų ir Brooklyne, ir Long Islande, ir New Yarko, ir ne vienu buvo lietuviškų vaikų ir pilsanikminimų. Kaikurie tik rytui auštant atsiminė apie savo lovas hoteliuose ir draugų namuose.

Ant rytojaus po Lietuvių Dienos maršavimų, iškilnių ir vaikų buvo pirmas Pildomosios Tarybos posėdis. Daugumas narių posėdin atėjo gerai išsimiegoję. Atėjo kaip į darbą — beveik visi suraukšlėtais drabužiais — su dokumentais vokuose ir portfelioose. Prezidento Bagočiaus veidas buvo blaivus, net tarytum paniures, o jo akys žiūrėjo kur tai ir tolium, pro šalį visų. Jis buvo susimąstęs apie karą Europoje, apie Susivienijimo reikalus, apie savo raportą, apie kontrolės komisiją ir apie savo parodavinį vakarykštėje dienoje. Kiti Pildomosios Tarybos nariai dūmojo savo dūmas. Sesuo Mikužutė mąstė ar kas iš Pildomosios Tarybos narių pastebės kokią dresę ji dėvi. Niekam jos dresės nepastebint, ji pati apie ją užmiršo ir pradėjo galvoti, kokią raportą galima bus pateikti apie Vienybės namo reikalus ir kaip parodyti, kad moteris ne prasčia už vyrą gali išrenguoti namus Chicagoje. Išdininė Gugis mintys ne visai sutiko su iždo globėjos mintimis. S. Mockus su gailesčiu širdyje galvojo apie prezidentą ir sekretorių ir gal dar apie redaktorių ir apie kontrolės komisiją. Labai susirupinęs išrodė sekretorius Vinikas ir mąstė kaip čia viską išlyginti savo ilgu raportu. Susirupinęs taipgi išrodė vice prezidentas Mažukna. Jis mąstė kada ir kokiuose reikaluose jam reiks savo protestą pareikšti. Be jokio rūpesčio buvo, ar bent išrodė, daktaras kvotėjas Stanislovas.

Pildomosios Tarybos posėdin, kaip visuomet, atvyko visi trys Kontrolės Komisijos nariai. Kunigas Valadka, dvejetainį dieną prieš tai kamantinėjęs sekretoriaus knygas, buvo linksmoji nuotaikoj. Jonas Grinius rodė didelę lygsvarą savo judėsiams ir žodžiais, o Tareila jautėsi patenkintas gražiai atlikęs savo pareigą taisant Thompsonvilles namą. Tarybos posėdin buvo atvykę taipgi finansų ko-

misijos narys K. Pikelis iš Pittsburgho ir prieglaudos namo komisijos narys Brazauskas iš Clevelando.

Aplinkum, kurioj susirinko šį sykį Pildomoji Taryba, buvo šiek tiek kitoniška kaip pirmiau. Basanavičius nuo sienos nebežiūrėjo pro dulkes. Pirmą sykį į dešimtį metų sienos ir lubos buvo nubaltintos ne tik sekretoriaus ofise, bet ir visame Centro name. Tebebuvo tos pačios kaikur išsišiepūsios kaikur papuvusios grindys, bet visas namas stovėjo išgelbėtas nuo kondemnacijos. Tarybos nariams turėjo būti malonu, kad jie dar rado čia savo pastogę, tikrai švaresnę ir tinkamesnę kaip buvo. Vienok retas kuris narys teturėjo laiko ką pastebėti, su malonumu ar be malonumo, ir kažin ar kuris jų dėžiau gėsi netikėtai padarytu čia progresu.

Pirmoj sesijoje nariais susikaupę padėjo ilgus skaitymas pereinio suvažiavimo protokolo.

BUVO šiame Pildomosios Tarybos suvažiavime daug karštų klausimų ir šaltų klausimų. Buvo susikirtimų ir susitaikymų, aštrumų ir užglostymų. Viskas buvo sutaisyta, viskas sušvelninta ar užglostyta. Tik vienas dalykas nebuvo užglostytas, tai prezidento Bagočiaus afrontas Kontrolės Komisijos nariui kun. Valadkai. Tiesą, tas afrontas buvo padarytas ne posėdyje, bet žinia apie tai atėjo į posėdį, ir visiems paliko nesmagų įspūdį. Gal laikas tą užglostyti.

Reikalus svarstant galima buvo pastebėti pasikeitimas gėron pusėn svarstytojų kalbėse. Pirmiaus beveik visi kalbėdavo kokiais tai diplomatiškais žodžiais, neaiškiais užminimais, beveik mįslėmis. Buvo sakoma, kad būvę girėdę "daug" tokių ar kitokių kalbų, bet nebuvo pasakoma, kas sakė, ką sakė ir kur sakė. Buvo sakoma, kad valdžių departamentai tą ir tą draudžia arba to ir to reikalauja, bet nebuvo parodyta nei vieno departamento laiško su draudimais ar reikalavimais. Buvo kalbama apie didelius pelnus iš "transakeijų", bet niekas tų pelnų nečiupinėjo. Pirmiau išrodėdavo, kad visi Tarybos nariai vienas kitą tik blofuoja. Dabar tas žymiai pasikeitė. Nariai pradėjo išmokyti kalbėti faktais vietoj generalizacijų ir žiūrėti į tikrovę vietoj burbulų. Pirmiau galėjo pasgęsti burbulų baloje Vienybės namo remontas. Jis toj baloj pasgėdęs ir pasiliko. Dabar jau toks dalykas būtų beveik negalimas, nors iš burbulų dar ne visų ir ne visai išsigdyta. Tikras apsišvietimas nelengvai ateina ir prie geriausių norų, o be tokių norų jis gali niekad neateiti.

Kad Pildomosios Tarybos nariai dabar geriau susikalba ir susipranta be abejo daug padėjo ir tas, kad jie per netrumpą laiką spėjo geriau viens kitą pažinti. Kad ir vienas aiškiai nepasako savo mintį arba tyli, kitas jam sako: "aš žinau ką tu manai".

Nauji apdraudos skyriai

Naujos apdraudos mokesčių lentelės buvo užkliuvusios už biurokратиškų rezginių — tyčia ar netyčia paspestų. Reikėjo laukti šio suvažiavimo, kad jis tas lenteles iš tų rezginių išpauintų. Suvažiavimas tą darbą pasekmingai atliko. Tos mokesčių lentelės, kurios vėliausia buvo paskelbtos Tėvynėje, jau įeis į galią nuo spalio 1 dienos. Tai bus naujoji Susivienijimo apdrauda su rezervais pasinaudotinais po trijų metų. Prie paskelbtųjų trijų skyrių dar bus pridėtas ketvirtas skyrius — senoviškas, be jokių rezervų. Tokio skyriaus palikimui priešinasi Tėvynės redaktoriaus, nes tas senoviškas skyrius nesuteikia nariams pilnų apdraudos teisių, yra mažai ką pigesnis už apdraudą su rezervų teisėmis, duoda klaidingą viltį, kad turint tokį skyrių bus lengviau tvarkyti pomirtinių fondų,

o prirašant naujus narius tik painios jų supratimą apie apdraudą. Vienok Pildomoji Taryba nutarė su naujais skyriais laikytis dar ir seną. Naujais pamatais buvo priimta visa vaikų skyriaus apdrauda. Vaikus dabar galima bus apdrausti (1) viso gyvenimo mokesčių skyriuje, (2) 20 metų išmokėjimo apdraudos skyriuje ir (3) 20 metų kraičio-endowment skyriuje — sumomis nuo \$100 iki \$1000. Vaikai bus priimami nuo pirmų metų amžiaus.

Vienybės namo remonto klausimas

Gal jau galutinai šiame suvažiavime buvo išspręstas Vienybės namo remonto klausimas. Pildomosios Tarybos komisija Vienybės namo remontui tyrinėti išdavė savo raportą ir tuo raportu patvirtino Kontrolės Komisijos raportą. Po raportu nepasirašė vienas komisijos narys J. Mažukna, bet jis balsavo už raportą priėmimą. Komisija savo raporte nurodė suradusi:

(1) Kad Vienybės namui taisyti buvo išleista daug daugiau pinigų negu Pildomoji Taryba nutarė,

(2) Kad kaikurie taisymai nebuvo tikslūs, ir

(3) Kad už darbą perdaug užmokėta.

Pildomosios Tarybos komisija rekomendavo priimti Kontrolės Komisijos rekomendacijas, ir Pildomoji Taryba jas priėmė, išskyrus vieną. Tarp priimtų rekomendacijų yra atmetimas trejeto sąskaitų. Tos sąskaitos yra senai atmokėtos. Pildomoji Taryba tokiu būdu apsiėmė arba atjieskoti išmokėtus pinigus arba iš savo kišenių atidėti tiek pinigų ir išd. Kontrolės Komisija buvo rekomendavusi Pildomajai Tarybai "surasti kaltininką", del kurio priežasties Vienybės namo remonto netikslumai ir nuostoliai pasidarė. Tą rekomendaciją Pildomoji Taryba atmetė ir gana juokingai pavedė pačiai Kontrolės Komisijai kaltininką surasti. Tas labai nustebino Kontrolės Komisiją, ir dabar ji nežino, kaip ji kaltininką galės surasti. Jeigu Pildomoji Taryba atsisako jį surasti, o gal reiks tikėtis, kad kaltininkas pats atsisauks?

Pinigų investavimo klausimas

Iš išdininio K. Gugio raporto pasirodė, kad Susivienijimo investimentai eina gėryn, bet dabar kada prisdėjo Europos karas umai iškilo didelis klausimas ką daryti su visais bonais kadir geriausiais. Pakilus del karo spekuliacijai šėrais, New Yarko biržoj šėrų kainos pradėjo greit kilti, pinigai pradėjo eiti brangyn, o todėl tuoju atpigo visi brangieji valdžios bonai, kurie nešė mažą nuosimtį. Kol kas didesni pinigų pareikalavimai iškėlė spekuliantai, bet, karui toliau einant, reikalaus daugiau pinigų ir įvairios pramonės. Iš to buvo matyt reikalaus parduoti dabar kuodaugiausia bonų, palaikyti pinigus bankuose, laukiant kol bonai atpigs ir duos didesni nuosimtį, ir paskui vėl bonus supirkti. Apie tai buvo įvairiai kalbėta Pildomosios Tarybos posėdyje, bet Taryba šiuo svarbiu reikalu nepadarė jokio nutarimo. Visas pinigų investavimo reikalus paliktas geriausiam supratimui Viniko, Gugio ir Mikužutės.

Paskola Chicago Lietuvių Auditorijai

Chicagočiai vėl gavo didelę paskolą iš Susivienijimo savo auditorijai. Nežiūrint, kad yra seimo nutarimas neduoti didesnių paskolų kaip \$10,000, ir nežiūrint, kad pati Pildomoji Taryba yra nusistačiusi neduoti paskolų svetainėms, garažams, dirbtuvėms ir pan., Pildomoji Taryba vienbalsiai nutarė duoti naujiems Chicago lietuvių auditorijos savininkams paskolą sumoje \$20,000. Pildomoji Taryba čia pasiteisina tuo, kad pirmiems auditorijai, s savininkams Susivienijimas davė \$15,000 paskolą bonais ir tie pinigai žuvo, o todėl Susivienijimui esą reikalo prie žuvusių \$15,000 pridėti dar \$20,000. Pasitikieta, kad naujieji savininkai busią gėresni.

Chicago namų priežiūra

Sesuo Mikužutė, kuri buvo pereita-me Pildomosios Tarybos suvažiavime paskirta vietoj K. Gugio rūpintis išnuomavimu SLA namų Chicagoje ir juos prižiūrėti, pateikė raportą ir davė plačių paaiškinimų kaip ji savo darbą atlieka. Pildomoji Taryba rado viską gėroj tvarkoj ir iždo globėjos darbu buvo patenkinta.

Pittsburgho klausimas

Prezidentas Bagočius raportavo ką atlikęs SLA Centro kėlimo klausime. Iš jo raportu pasirodė, kad jis yra padaręs draugingą sutartį su Wilkes Barre advokatu Slattery, kurs yra pasamdytas kėliu Wilkes Barre apieclinkės kuopų ir jas atstovauja jų pastangose perkelti SLA Centrą į Wilkes Barre vietoj Pittsburgho. Prezidentas Bagočius pažadėjo advokatui Slattery, kad bus atsiklausta esančių Pensylvanijoj SLA kuopų ar jos pritaria perkėlimui SLA Centro raštinė į Pittsburghą. Advokatas Slattery iš savo pusės pažadėjo, kad jeigu didžiama SLA Pensylvanijos kuopų pritaris centro perkėlimui į Pittsburghą, tai tam nebebus daugiau jokio pasipriešinimo iš jo pusės ir iš pusės jo atstovaujamų SLA kuopų. Bet jeigu didžiama SLA kuopų Pensylvanijoj bus priešinga perkėlimui centro į Pittsburghą, tai tuomet SLA Centras turės būti perkeltas į Wilkes Barre, kur buv jis ir dabar yra. Tokio pažadėjimo reikalavo iš Bagočiaus advokatas Slattery, ir Bagočius tokį pažadėjimą davė su ta pastaba, kad tą dar turės patvirtinti Pildomoji Taryba. Pildomoji Taryba prezidento Bagočiaus padarytą sutartį su adv. Slattery patvirtino. Esančios Pensylvanijoj SLA kuopos turės pareikšti savo pasirinkimą tarp Wilkes Barre ir Pittsburgho savo susirinkimuose lapkričio ir gruodžio mėnesiuose.

Kiti tarimai

Pildomoji Taryba pripažino dovanas Pirmo Pažangos Vajaus organizatoriams, kurie jas sulę Vajaus Vedėjo pranešimo laimėjo. Išreikšdama padėką visiems, kurie darbuosivi vajuj.

Antrą Pažangos Vajų nutarta turėti nuo spalio 1 d. 1939 m. iki birželio 1 d. 1940 metų beveik tomis pačiomis sąlygomis kaip pirmąjį vajų.

Nutarta padaryti 5000 SLA ženklelių naujiems nariams.

Nutarta išleisti knygelę anglių kalboje apie SLA ir Amerikos lietuvius.

Nutarta Tėvynę spausdinti pas save ant savo preso nuo spalio 15 dienos, 1939 metų.

Pildomosios Tarybos nominacijos nutarta gauti kuopų susirinkimuose lapkričio ir gruodžio mėnesiais.

Spalio pirmą prasideda Antras Pažangos Vajus

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Pildomosios Tarybos nutarimu nuo spalio 1 dienos šių metų prasidės Antras SLA Pažangos Vajus. Jo tikslas yra prirašyti prie Susivienijimo dar daugiau narių negu buvo prirašyta pirmame Pažangos Vajuj.

Visi organizatoriai yra kviečiami tuojau užsiregistruoti pas Pažangos Vajaus Vedėją. Atsiųskite laiškėli, kad stojate į vajų kaip organizatorius ar organizatorė.

Siame Vajuje prirašinėsite naujus narius tiksliai į naujuosius apdraudos skyrius su rezervų pasinaudojimo teisėmis. Tai yra geriausia apdrauda.

Siame Vajuje nauji nariai nemokės įstojimo mokesčių apdraudos skyriui ir nemokės už daktaro egzaminaciją. Įstojimo mokesčiai bus imami tik prisirašant į pašalpos ligoje skyrių.

Organizatoriams bus suteikta nauja instrukcijų knygelė su apdraudos ir visų sąlygų paaiškinimu.

Visiems organizatoriams, kurie tik atsiųskite Pažangos Vajaus Vedėją ir užsiregistruos, bus siunčiama visa reikalinga medžiaga, instrukcijos, aplikacijos ir tt. tuoju kaip tik kas bus pagaminta.

Jeigu del trumpo laiko ko nors dar trūkų, tegul tas nesulaiko jusų nuo darbo. Gausite tuoju aplikacijų, kas yra svarbiausia. Apdraudos mokesčiai bus tie, kurie buvo vėliausia paskelbti Tėvynėje, o pašalpos ligoje mokesčiai pasilieka tie patys.

Generaliai organizatoriai šiam vajui bus išrinkti arba paskirti vėliau.

KL. JURGELIONIS,
Pažangos Vajaus Vedėjas.

Mus Gydo Daktarai, Bet Tik Mes Patys Galime Apsisaugoti Ligų

Nudegimai kudikiuose

Rašo
DR. SUZANNA SLAKIS

MEDICINOS statistika praneša, kad daugiausia nudegimų atsitinka kudikiuose nuo 5 iki 15 metų. Mirtingumas nuo nudegimo yra didžiausias jau nuose apie 5 metų, siekia net 75 nuošimčius. Didžiausia nudegimo priežastis yra ugnis, degtukai, verdantis vanduo, pečiai, atdaros grotys ir chemikalai. Maži vaikai ant savęs verdantį vandenį užpila nuo pečių ar stalų. Daugumas šių bausių nudegimų yra neapsižiūrėjimas iš tėvų ar vaikų prižiūrėtojų pusės, paliekant karštą vandenį ar atdaras grotis ar degtukus, kur maži vaikai gali pasiekti.

Didžiausias nudegimo pavojus yra nusilpnėjimas arba nugąstis (shock) ir užsinuodijimas (toxaemia) atsidariusios žaizdos. Mažas nudegimas gali būti labai pavojingas, o didelis nudegimas su lengvomis pasekmėmis. Nudegimas ligonį labai nusilpnina. Tas nusilpnėjimas apsirėškia su, 1) atšalimu — oda pasidaro šalta ir drėgna, 2) pulso greita ir kraujo spaudimas sumažėja.

Paprastai, nusilpusį ligonį reikia apsupti su švaria balta paklode, kad nepasiektų nuodingos bakterijos. Niekumet netepti jokios košės ar mosties. Ligonį reikia apdengti su šiltais vilnoniais blankietais ir kuo greičiausiai nuvežti į arčiausią ligoninę. Reikia duoti kuodaugiausia skysčių. Niekumet nebandykite sunkiai apdegusį kudikį namuose gydyti, nes pasekmės nebus geros. Ligoninės yra geriau prisirengusios šios rūšies ligonius gydyti.

Didžiausią gydymo keblumą padaro infekcija, kuri pasireiškia apačioje užtrauktos plėvės ant nudegusios vietos.

Ligoninėse šiais laikais sunkiai nudegusį ligonį pirmiausia sustiprina nuo nugąsties (shock), nuplaunant visas apdegusias vietas ir plėvės rugščia vone. Tai padeda šviam gydymui. Skausmas atleidžia ir ligonis pasilsi. Taip daroma du ar tris kartus. Vėliau yra vartojami vaistai ant nudegusios kuno dalies panašūs į dilies spalvas. Vaistai daromi iš sidabro. Šie vaistai apsaugoja kuną nuo užkrečiamųjų nuodingų bakterijų ir užtraukia ploną plėvelę ant paviršiaus, kad geriau išgytų. Sunkiai nudegęs ligonis kuo greičiausiai gauna kraujo įleidimą, (Blood transfusion) ir duodama kuodaugiausia skysčių į kuną. Kraujas žymiai padidina raudonumą, o spaudimą nužemina.

Lova ant kurios apdegtas ligonis guli tinkamai prirengiama, ir kunas šiltai užlaikomas. Tai atsiekama su šviesos lempe, kuri iš aukšto visuomet dega ir šilumą priduoja.

Šių ligonių žaizda kasdien švariai nuvaloma ir naujai uždedami vaistai su lengvu bandžu, kad lengviau būtų galima vėliau nuimti. Visas permainingas daromas su pilnu antiseptišku prisirengimu, kaip ir del chirurgiškos operacijos.

Jeigu nudegimo vieta yra didelė ir odos priaugimas lėtas, tai ilgai nelaukus reikia uždėti ant nudegusios vietų odos plėvelės, kurios prisilimpa ir apdengia kuno odą. Šią odą imama nuo paties ligonio iš kitų vietų. Taip apgydo nudegusias vietas su geriausiomis pasekmėmis. To nedarant kai kada buna su-traukimai paviršutinių plėvių ir labai blogas sugyjamumas.

Šis gydymas ima daug laiko, tęsiasi mėnesius, bet tik ligoninėse yra galima tinkamai prižiūrėti nudegusius ligonius.

Visuomet turėkime omenyje sergėti mažus vaikus nuo negeistino pavojaus — ugnies. Ir nudegusią vietą netepti tepalais, o tik švairiu audiniu pridengti ir ligonį tuojau vežti į ligoninę.

Širdis ir jos sveikata

ANATOMIJA IR FIZIOLOGIJA

Rašo
DR. D. PILKA

ŽMOGUS yra organiškai sutvėrimas. Vesalij (1514—1564), Anatomijos Tėvas, pirmasis aprašė jį kaip „Fabrica Humani Corporis“. Už tokį dėstimą, kas yra žmogus, jis buvo nubaustas ir išvairytas iš savo krašto. Kaip organiška struktūra, žmogus yra gamtos padarinys, kuris susideda iš įvairių chemiškų elementų — anglies, oksigeno, hidrogeno (carbon, oxygen, hydrogen, nitrogen) etc. Gamta yra turtinga. Jos medžiagos šaltiniai nėra išsemami. Žmogus, kaip ir kiekvienas gyvūnas ar augmuo, yra tik medžiagos paskola iš šitų gamtos šaltinių ant tam tikro laiko. Šita organiška-chemiška struktūra atlieka tam tikras fiziškai-chemiškas funkcijas.

Kaip kiekvienas organiškas dalykas turi pradžią ir pabaigą, taip ir žmogus — gimsta, auga, gyvena ir miršta. Žmogaus gyvenimo ratas tikrai atitinka Lavoisier žodžiams: „La vie est une fonction chimique“. Sutrikus ar nustojo fiziologinių funkcijų žmogus nustoja gyvybės. Visa jo kompozicija, visa medžiagos kiekis iš kurios jis susideda vėl grįžta į didįjį gamtos sandėlį. Neveltui yra pasakyta: „Žmogau, iš dulkės tu kilai, į dulkę ir vėl pavirsi“. Bet žmogus, kaip „organon corporis humani“, biologų yra klasifikuojamas aukščiausiu civilizacijoje pakilusių gyvūnų. Ir kaip tokį, mokslininkai šiandien visapusi-

kai tyrinėja: medžiagą iš kurios jis yra padarytas; energiją kuri reikalinga išpildymui tam tikrų jo funkcijų; atsparą prieš ligas ir kitus vidujinius ir išlaukinius priešus jo gyvybei. Kitais žodžiais sakant, mokslas apie žmogų šiandien yra pritaikintas jo paties naudai, kad perspėjus jį nuo ligų, prezervavus jo sveikatą ir pailginus jam gyvenimą.

Nors trumpai susipažinkime ir mes su šita Vesalio „fabrica“.

ANATOMISKAS Palyginimas

Žmogaus kunas yra lyginai kaip kad namas. Namas, kuriame mes gyvename, visų pirma yra suurtas iš geležinių rėmų. Tai yra namo skeletas. Šituos rėmus, skeletą dengia daugybė plytų stipriai cementu sujungtų. Plytos paslepia rėmus ir užpildo tuščias vietas. Dabar išlaukinis namo vaizdas duoda mums skirtingą paveikslą nuo buvusio skeleto.

Išlaukinį namo vaizdą, mes turime prote kaip kokią fotografiją. Bet mūsų protas daro logišką išvadą ir vaizduojasi sau namo vidų. Namų vidus, mes žinome, išvarstytas sienų sienelėmis, išskirstytas kambarių kambarėliais ir kiekvienam tų kambarių duota tam tikra užduotis, sakysim: miegamasis kambarys, gyvenamasis, valgomasis, svečių ir taip toliau.

Žmogaus kunas savo struktūra labai panašus namo strukturai. Jo kaulai, sistematiškai surišti vienas su kitu, padaro žmogaus skeletą arba rėmus ant kurių laukosi visas jo padaras. Šitie kaulų rėmai yra apkloti raumenimis, lyginai kaip namo žėgliai plytomis. Raumenys gi prijungti chemiškai-mechanišku būdu prie kaulų. Kaulai ir raumenys, kuriuos dengia oda — šviesi, tamsi, geltona, juoda, — padaro žmogaus formą. Sudedant struktūros formą ir odos spalvą kartu, mūsų regėjimo fantomas charakterizuoja kiekvieno žmogaus fizionomiją pagal savo protinį refleksą. Tokiu supratimu mes skiriame vieną žmogų nuo kito: jo ūgį, jo išvaizdą, jo amžių, jo charakterį ir panašiai.

Žmogaus kuno struktūra yra lyginai aprupinta įvairiais mechaniniais aparatais šviesai, šilumai, vandeniui, maisto pakeitimui ir kitais. Dėka šitų aparatų nuolatiniam darbui, jis gali gaminti reikalingą energiją gyvybės palaikimui netik šiandien, bet prezervuoti ją kovai už buvį rytą, nes žmogus turi vesti progresą pirmyn ir našiau, kad palaikius viršenybę ant žemesnės gyvūnų klasės.

Kaip namas dalinasi į kambarius, taip ir žmogaus vidus vadinamas „coelom“ yra perdalintas dangčių arba siena, diafragma, į dvi ląstas — aukštesniąją arba krutinę ir žemesniąją vadinamą pilvu arba abdomen. Abi ląstos talpina tam tikrus anatomiskus organus. Bet mes čia turime daugiau reikalą su aukštesniąją, kur randasi širdis.

KRUTINĖS LĀSTA

Krutinės ląstą „cavum thoracicum“, padaro 12 stuburkaulių užpakaly, po 12 šonkaulių iš abiejų pusių ir krutinkaulio prieky. Jos vidus yra išklotas raumenimis ir padengtas plonyte plėve. Krutinės ląstos didumas priklauso nuo neperstojančio šonkaulių judėjimo įkvėpant ir išleidžiant orą iš plaučių. Tarpe krutinės sienų, krutinės ląstoje, mes turime svarbius dusavimo ir cirkuliacijos organus — plaučius ir širdį. Sužalojus bile vieną ar abu iš šitų organų, žmogaus gyvybė nėra galima. Todel šitie du gyvybės svarbūs organai gamtos yra saugiai padėti tarp stiprių krutinės sienų nuo išlaukinio sužeidimo. Dabar mes suprastame, kodėl gydytojas dėda daug pastangų, kad apsaugojus plaučius ir širdį, kuomet jis turi reikalą su įlaužtais šonkauliais arba tiesiogine organų liga krutinės ląstoje.

S I R D I S

Širdis yra apvalinės formos kiaušio viduriu raumeninis organas. Ji guli įstrižai apie du trečdaliu žemutinėje krutinės daly daugiau į kairę pusę. Širdis randasi arti po krutinkauliu ir šonkauliais taip kad jos viršūnė siekia priekinę krutinės sieną kairėje pusėje. Apart krutinės sienų apsaugos, širdis dar yra uždaryta specialiam organe panašiam į krepšį vadinamą „mediastinum“. Šitas krepšelis susideda iš minkštų sienų ir įtalpina tik širdį. Jis randasi vidurinėje krutinės plokštumos daly, bet šiek tiek daugiau į kairę pusę. Apart krutinės ląstos, jis yra antra siena, kuri apsaugo visusvarbiausį gyvybės organą — širdį. Kita jo užduotis, tai palaikyti širdį vienoj pozicijoje, nežiūrint kad žmogus ir ant galvos stovėtų.

Suaugusio žmogaus širdis lyginasi 12 centimetrų ilgio, 9 centimetrų pločio, ir 6 centimetrų storio, arba abelai merojasi per 12 x 9 x 6 cm. ir sveria tarp 300 ir 350 gramų normaliai. Vyriška širdis yra biskutį didesnė, moteriška — mažesnė. Sakoma, kad širdis yra lyg žmogaus paties kumščiu. Širdis paprastai didėja su amžiumi.

Širdis dalinasi į dvi puses — kairę ir dešinę. Abi pusės vėl dalinasi kiekviena į dvi dalis. Galutinai širdis pasidaro iš keturių kameraičių arba angų — dvi viršutinės, vadinamos atria (nūo atrium, lotyniškai) ir dvi žemutinės arba ventriculi (nuo ventriculūm, lotyniškai). Kairės širdies pusės viršutinė ir žemutinė kameraitės (atriumi et ventriculūm sinistri) turi susisiekimą tam tikru langeliu, vadinasi „bifide

mitralis“. Taip pat dešinės pusės kameraitės susisiekia tarpe savęs langeliu „tricuspidalis“.

NORMALISKA KRAUJO Cirkuliacija

Fiziologiškai širdis yra pumpa. Ji varo kraujo apytaką į visą žmogaus sistemą, į visus organus, į visas dalis be sustoimo nuo gyvybės pradžios iki pabaigai. Ji tai atlieka susitraukdamą ir išsiplėsdama. Susitraukiant ji pasidaro siauresnė, išsiplėdiant — platesnė. Susitraukdama širdis išvaro visą kraują į sisteminius kraujo indus, išsiplėsdama ji vėl prisipildo nauju krauju iš plaučių.

Kairėji širdies pusė gauna kraują ką tik sujungtą su oksigenu įkvėptų iš oro per plaučius. Oksigenuotas arba „raudonasis“ kraujas teka plaučių keturiais indais į aukštesniąją kairiąją kameraitę. Prisipildžius kraują šita kameraitė susiveržia ir išspaudžia kraują per langelį „mitralis“ į žemutinę kameraitę. Susiveržiant žemutinei kameraitė kraujas yra išvaromas į didžiąją aortą. Iš aortos kraujas teka į įvairius kuno organus specialių arterijų takais. Visi didieji organai — jeknos, blužnis, saldžioji liauka, inkstai, smegenys ir kiti — turi specialius arterijų takus, kurie neša kraują iš aortos į tą organą. Arterijos pasiekusios organą į mažesnius ir vėliau į kapiliarinių indelių sistemą, kuri pristato kraują į organo audinius, arba medžiagą iš kurios tas organas yra sudėjęs.

Tokiu būdu kraujas gavęs oksigeno plaučiuose pasiekia visas kuno dalis. Milijonai celių, iš kurių mūsų organai susideda, reikalauja netik oksigeno, bet ir maisto. Kraujas yra tas agentas, kuris pristato reikalingų maisto produktų, kad celės galėtų gyventi. Širdies, kaip pumpas, užduotis tadel yra pristatyti užtektinai naujo kraujo į visas mūsų kuno dalis — odą, kepenis, inkstus, smegenis ir kitus. Kraujas liuosai cirkuluodamas atneša į mūsų organų celes naujų reikmenų ir išmaino jas ant jau suvartotų. Čia kraujas pasiima iš suvartoto maisto, oksigeno molekulas paverstas į vandeninį (002) ir grįžta venų indais į dešinę širdies pusę, kaip „mėlynas“ kraujas. Nuolatai širdies susignaužimas ir išsiplėtimas pagamina negatyvų spaudimą venų induose, kuris varo „mėlyną“ kraują iš sistemos atgal į plaučius, kur jis vėl gauna naujai įkvėptą iš oro oksigeną. Šitaip atsinaujinęs oksigenu kraujas vėl teka į kairiąją širdies pusę. Tokis kraujo apytakos ratas (ciklus) atsitartoja ir atsikartoja iki tolei, kolie mūsų organiškai pumpa veikia. Tai yra mūsų širdis.

SIRDIES MUSIMAS — PULSAS

Normališkas širdies susignaužimas ir išsiplėtimas pagamina širdies mušimą. Normališkas širdies mušimas įvyksta kas 0.2 sekundos arba 72 kartus per minutę. Daugelis iš mūsų esame matę, kad gydytojas atėjęs prie ligonio vėl pirmiausiai imasi patirti pulsą rieše. Pulsą jis tiria daugiopoj prasmę, bet pagrindinė svarba yra jo greitumas ir lėtumas. Pulsas, kitais žodžiais sakant, duoda gydytojui rakta į širdį del greito pažinimo jos stovio.

SIRDIES JIEGA

Kiekvienas širdies susignaužimas išvaro apie 100 kubinių centimetrų kraujo į žmogaus sistemą, arba apie 7,200 km. į minutę (100 x 72—7,200), arba apie 432,000 km. į valandą (7,200 x 60—432,000), arba apie 10,368,000 km. į dieną (432,000 x 24—10,368,000). Šitos skaitlinės įrodo, kad širdis į 24 valandas pervaro apie 10,368 litrus kraujo per savo organą. Prie šitų skaitlinių teks vėliau sugrįžti. Laikinai tai yra svarbu suprasti, kiek širdis atlieka darbo į tam tikrą laiką normališkai veikiant.

Prieš gimsiant plaučiuose cirkuliacijos nebuna. Čia kraujas susisiekia tiesiog iš viršutinės dešinėsios kameraitės į kairiąją tam tikru atdaru langeliu. Šitas klausimas bus plačiau dėstomas santiky su „mėlyno“ kudikio apsigimimu ir kalbant apie širdies ne-dateklus abelnai.

SIRDIES VOZTUVAI

Aukščiau minėti langeliai tarpe viršutinių ir žemutinių kameraičių — „mitralis“ ir „tricuspidalis“ — turi didelės reikšmės širdies funkcijoj. Anotomisku žvilgsniu, šitie langeliai yra padaryti kraujo susisiekimui. Jie turi labai plonyčius dangtelius vadinamus valvės, kurios atrodo nelyginant suverimus durys, arba divarčiai ir trivarčiai vožtuvai. Laikie širdies susignaužimo šitos valvos atsidaro. Širdžiai pasi-liuosuojant — užsidaro. Jų atsidarimas ir užsidarimas reguliuoja kraujo tekėjimą iš vienos kameraitės į kitą.

SIRDIES BALSAI

Mes jau žinome, kad širdžiai veikiant pasidaro tam tikras mušimas arba trenksnys, kur mes jaučiame ir apčiuopiamė. Bet klausant ausį pridėjus prie širdies arba su instrumentu, vadinamu stetoskopas, pagelba, šitas širdies mušimas susideda iš dviejų balsų arba garsų — pirmasis ir antrasis širdies garsas. Medicinos kalboje jie vadinasi sistolinis ir diastolinis garsas. Normališki širdies garsai yra charakterizuojami žodžiais „lubb-dupp“ arba „ta-ta“. Širdies funk-

cijai sutrikus šitie garsai pasikeičia ir užžesius. Užžesiai gali būti funkcijiniai arba organiški. Pirmieji dažnai buna randami pas taip vadinamus „sveikus žmones“ su tam tikrais išėmiais, antrieji arba organiški užžesiai reiškia širdies ligą.

Veik kiekvienas iš mūsų esame patėmiję, kad gydytojas pašauktas prie ligonio visuomet klausosi širdies veikimo. Jis tadel tai daro, kad patyrys širdies padėį, tai yra užžesius, jei jie randasi, ir prie kokios kategorijos širdies funkcijoje jie atitinka.

Pieno ydos

Pienas yra geras ir sveikas maistas. Bet jis geras ir sveikas tuomet, kai yra nesugedęs — neturi jokių ydų. Kokio pieno esama, kokias ydas jis turi, kaip blogą-nesveiką pieną pažinti ir kaip tas ydas prašalinti mums plačiai papasakoja J. B. savo straipsny, tilpusiam Lietuvos Ukinike, kurį tai straipsnį čia ištisai perspausdime.

SVEIKŲ karvių pienas yra baltos spalvos, neapmatomas, silpnai saldaus malonaus skonio. Šviežias pienas turi panašų į karvės prakaitą kvapą, bet švarus pienas atšaldytas yra visai be kvapo. Svarus pienas, laikomas kambario temperaturoj, surugsta po 12—24 val. Toks pienas surugsta lygiai ir yra švelnaus pieno rugšties skonio, neturi jokio pašalinio kvapo ir skonio. Bet pasitaiko, ypač dažnai vasarą, kad pamelžtas pienas yra nenormalios spalvos, skonio ar kvapo. Kartais šviežias pienas atrodo lyg normalus, bet kiek pastovėjęs, įgauna nenormalumą. Visa tai yra vadinama pieno ydomis.

Pienas su ydomis yra nemalonu valgyti, netinka perdirbti į pieno produktus, o kartais yra pavojingas žmogaus sveikatai. Čia suminėsim keletą dažniausiai pasitaikančių pieno ydų.

MELYNAS PIENAS

Si pieno yda pasitaiko dažniausiai vasarą ir ypač ten, kur pienas yra nešvariai laikomas. Ant pieno paviršiaus atsiranda mėlynai lašeliai, kurie didėja ir gali padengti visą pieno paviršių. Šios dėmės atsiranda tik ant saldaus pieno praslinkus apie 24 val. po melžimo. Kada pienas surugsta, mėlynų dėmių neatsiranda, o jei prieš surugstant ir buvo atsiradę, tai daugiau nesidaugina.

Mėlynas dėmes padaro bakterijos. Esant žemai temperatūrai, arba pieną pašildžius iki 80°C., visos bakterijos žusta ir piene mėlynų dėmių negamina. Mėlynas pienas yra blogo skonio ir kvapo. Tokio pieno grietinė šią ydą perduoda ir sviestui. Šiai ydai išvengti reikia šviežią pieną perdirbti į kitus pieno produktus arba jį laikyti švariose, sausose patalpose, atšaldžius ir prie žemos temperatūros (pav., sklepuose).

GLEIVETAS PIENAS

Toks pienas gali pasidaryti po 12—24 val. jį pamelzus. Pieno gleivėtumas ypač gerai pastebimas ant nusistojusios grietinės; paėmus ant pagaliuko, grietinė tęsta plonu siulu.

Toks pienas netinka nei perdirbti į pieno produktus, nei valgyti. Pieno gleivėtumą padaro bakterijos. Jo išvengti galima tik švariai karves melžiant ir pieną laikant švariuose induose. Patartina pieną laikomus indus ištepti kalkių pienu ir po kurio laiko juos išplauti karštu vandeniu.

KARTUS PIENAS

Tokį pieną perdirbant į kitus pieno produktus kartumas persiduoda. Kartumo priežastys įvairios: pašarai, gyvulio sveikata, blogi pieno indai ir bakterijos. Jei tik pamelžtas pienas yra kartus, dažniausiai kalti pašarai: neatkartintas lubinas, vikiai, žirniai, ropės ir tt. Mat, šių pašarų kartumas gali pereiti ir į pieną. Žiemą šeriant supuvusiais ar apipuvusiais pašarais galima irgi turėti kartų pieną. Kartus pienas buna ir tada, jei jis laikomas surudijusiose induose. Melžimo laikotarpio pabaigoj (ypač užtraukinant) gali pienas būti kartus.

Jei pienas pamelžtas buna nekartus, o kartumą gauna tik po kurio laiko, tai čia kaltos dažniausiai bakterijos.

RAUDONAS PIENAS

Raudonas pienas gali būti vos pamelžus ir raudonumą gali įgyti kiek pastovėjęs. Jei pienas yra raudonas iš karto, tai dažniausiai į pieną yra patekęs kraujas, kuris jį ir nudažo raudonai. Kraujas į pieną gali patekti del įvairių priežasčių: tešmens susirgimų, arba šeriant karves tokiu pašaru, kuris skatina kraujo išsiskyrimą į pieną ir šlapumą.

Pienas, kuriame yra kraujo, blogas ir jo negalima vartoti nei maistui, nei perdirbimui į kitus pieno produktus.

Jei pienas pasidaro raudonas kiek pastovėjęs, čia kaltos yra bakterijos, kurios atsiranda piene ir gamina raudonus dažus. Šios bakterijos yra labai paplitę: randamos ore, žemėje, ant karvės tešmens, nešvariuose induose.

Kovojant su šia pieno yda reikia pirmiausia užlaikyti švariai karves, ypač tešmenį, vengti tešmens susirgimų ir pieną laikyti tik švariuose induose.

Susivienijimo Reikalai ir Veikla

Iškilmingas balius naujiems nariams priimti Akron, Ohio

SLA 198 kuopa rengia iškilmingą naujų narių priėmimo balių, kuris bus rugsėjo 30 d., 7 valandą vakare, Bavian Hall, 546 Grant St. Šiame rengime bus pasakytos trumpos kalbos, pagerbimui naujų narių.

Numatoma, kad bus svečių iš Clevelando, Youngstoun, Canton ir iš kitų apylinkės miestų.

Sirdingai kviečiame visus Akrono ir apylinkės lietuvius dalyvauti šiame istoriškame rengime.

Rengimo Komisija.

Šiame atvaizde matome pirmoje eilėje: J. Lawrence, J. Versiackas, M. Muckiutė, W. Tručinskas, S. Versiackienė, A. Muckus, A. Gutauskienė, W. Cherry.

Zemutinėje eilėje: Organizatoriai V. T. Neverauskas, K. Gaskienė ir B. Versiackas. Tai yra grupė SLA 198 kuopos naujų narių prisirašiusių laike Pažangos Vajaus, kurie kūrė ir šie jaunuoliai, čia gimę ir augę lietuviai.

Gaila, kad šiame atvaizde neturėjo progos dalyvauti broliai Jonas Andrius ir James Dudsonai, kurie taipgi yra jaunuoliai.

Ansonia, Conn.

IS SLA ketvirtą apskričio išvažiavimo

Rugsėjo 3 d. čia Schuetzen parke buvo SLA 4 apskričio 2 šios vasaros išvažiavimas, kuriam pagelbėjo SLA 66 kuopos išrinkta komisija rengti ir šios kuopos darbininkai jam dirbo.

Sis išvažiavimas buvo rengiamas su tokiu užsiėmimu kaip ir pirmas. Jis buvo garsinamas plačiai, sudarytas programos, bet publikos sutraukė tik apie 500. Gal didžiausia buvo priežastis, tai visų buvo domė nukreipta į Lietuvos Dieną Pasaulinė Paradoj rugsėjo 10 d., nes ir šioj mažoj lietuvių kolonijoj jau buvo sučarjta 7 busai, tai apskričiai pelno liko mažai, bet moralės naudos yra daug. Ypač su automobiliais atvykusių buvo, atvažiuo didelis busas iš Hartford suorganizuotas SLA 124 kuopos ir vienas iš Bridgeporto su choristais.

Apie 5 valandą prasidėjo programos, kurį vedė apskričio pirm. J. Marčiulionis. Pirmiausia pakvietė seniausią metuose šioj apylinkėj SLA oarj Liudviką Morkevičių iš Bridgeport, Conn., kuris yra 23 metų metų amžiaus, atėjo pasirodyti pasiremdamas su lazdele ir pareiškė, kad priklauso 38 metai prie SLA ir niekad nebuvo suspenduotas. Tai buvo kaip ir atkreipimas narių dėmesio, kad daugelis mūsų narių pavargo bedirbiam, vaikščioja pasiremdami su lazdele, tai yra reikalinga traukti jauną energiją į S. I. A. organizaciją. Paskui buvo perstatytas SLA 4-to apskričio org. A. Birieta iš Manchester, Conn., kuris pratarė kelis žodžius pasveikindamas svečius. Pakviestas atsilankęs svečias Antanas Alekna iš Brooklyn, N. Y., pasakė trumpą ir gražią prakalbėlę. Paskutinis garsintas kalbėtojas buvo Vienybės angliškio puslapio red. V. Bukšnaitis iš Brooklyn, N. Y., kuris pirmiausia perskaitė sveikinimo gražų laišką nuo vietos majo-

ro A. J. Nolan, kuris buvo prisijustas dėl šio apskričio išvažiavimo, paskui savo kalboj priminė dabartinius nuotikius Europoj ir ragino stiprinti S. I. A. organizaciją.

Paskui Bridgeporto jaunuolių choras po vadovystės chorvedžio p. Bruzausko, sudainavo kelias dainas, ir reikia pasakyti, kad nors dalies choro nebuvo, bet labai vyksiai sudainavo, kas publikai labai patiko, nes publikai reikalaujant, dar buvo priversti vieną dainą sudainuoti.

Paprastai piknikuose publika buna laike programo labai nerami, tačiau šiame išvažiavime visi labai atidžiai klausėsi.

Sekanti komisija šį išvažiavimą rengė: J. Marčiulionis, J. Radzevičius, S. Bujanauskas, J. Zemantauskas (šis iš Waterburio). Darbininkai išvažiavime dirbo sekantys: P. Lodz, J. Paniulaitis, C. Strimila, V. Navickas, M. Lenor, S. Trapkauskas, J. Čepikas, A. Jankauskas, J. Kantautas, O. Čepinskienė, O. Vailonienė, M. Radzevičienė, O. Kaleskienė, O. Lodienė, M. Daunienė.

Viesiems darbininkams, kalbėtojams, choristams ir visiems kuo nors prisidėjusiems prie šio išvažiavimo varde SLA 4-to apskričio yra sakoma sirdingai ačiū! J. M.

Penn, Pa.

SLA 56 kuopos piknikas

Gražiai pavyko piknikas, kuris buvo įvykęs rugpjūčio 6 d. Dan Orance farmose. Liko gražaus pelno, \$46.00, dėl SLA 56 kuopos. Komitetas taria širdingai ačiū visiems, kurie atsilankė ir parėmė ir atvykusiams iš toliau svečiams, kurie mus aplankė. Iš Pittsburgh, Pa. SLA 40 kuopos atvyko sekretorė ponja V. Količienė, ponja M. Žiukienė, J. K. Mažukna, SLA vice prezidentas su ponja Mažukniene. Iš SLA 95 kuopos Coal Centre, Pa. F. Linkauskas ir ponja Grakalskienė su savo visa šeima. Buvo leistas ant

laimėjimo karpetas. Laimėgasis buvo Antanas Gurskėnis, kuris laimėjo tikiu No. 344, Jeannette, Pa. Mums atrodė, kad visi buvo patenkinti, nes linksminosi iki vėlumos.

Gal kai kuriuos dalyvius čia nepaminėjau, kurių nepažinau, tai atsiprašau.

K. Poknis,
Pikniko Reng. Kom. narys.

Bristol, Conn.

SLA 326 ir 356 kuopos rengia bendrą pikniką

Bristolio SLA suaugusiųjų 326 kp. ir 356 jaunuolių kuopa rengia didelį pikniką arba gegužinę ateinantį sekmdienį, rugsėjo 17 d., Lietuvių Klubo parke, Waterbury Road, Bristol, Conn. Gerbiama publika kviečiama atsilankyti ir paremti mūsų jaunuolių ir suaugusių kuopas. Sveikite su savo draugais ir pažystamais ir praleiskite smagią laiką. Kadangi vasara jau baigiasi ir visos gamtos grožybės nyksta, tai gavę progą pakvėpuokite tyru oru, pasikalbėkite su draugais ir pažystamais. Mes užtikrinam, kad kurie atsilankysite busite patenkinti. Turėsime gerų užkandžių ir gėrimų ir gros gera orkestra. O mūsų jaunuoliai ir jaunuolės bandys visiems patarnauti.

Kviečia Komitetas.

Binghamton, N. Y.

A. a. Juozas Žvirblis, SLA 50 kuopos narys

Šiemet vasara Binghamtono lietuvių tarpe praėjo ramiai. Palyginus su praėjusiais metais, šiemet buvo labai mažai lietuviškų rengimų. Nors ir buvo keletas lietuviškų piknikų, bet tai buvo tik bižniškų be jokių programų. Parengimai sumažėjo dėl dviejų priežasčių: viena, ekonominė krizė, o antra, tai griežti valstijos įstatymai labai varžė savo piliečiams liuosai pasilinksminti. Jeigu nori turėti piknikuose geresnių gėrimų, tai reikia gauti valstijos ir federalės valdžios leidimus, o tokie leidimai vienai dienai kainuoja 12 dolerių. Susidėjus tokioms aplinkybėms mažiau rengimų rengiama.

Rugpjūčio 28 d., šių metų, mirė nuo širdies ligos Juozas K. Žvirblis, 56 metų amžiaus, senas Binghamtono gyventojas išgyvenęs apie 35 metus. Velionis Žvirblis buvo vienas iš lietuvių pionierių. Jis buvo kūrėjas visos lietuviškos kultūros Binghamtone. 1904 metais velionio Žvirblio pastangomis buvo suverta lietuvių pašalpinė draugystė, vardu Sv. Juozapo. Iš pradžių ta draugija buvo paremta ant religiško pamato, bet vėliau virto laisva draugija. Velionis buvo tos draugijos narys iki pat mirties.

1911 metais susitvėrė Lietuvių Pašalpinis Klubas, į kurį buvo priimami vyrai ir moterys. Velionis dalyvavo ir šio klubo įsteigime. Vėliau tas klubas susijungė su Lietuvos Dukterų draugija ir pakeitė savo vardą į Lietuvių Darbininkų Sušelpimo draugystę. Pradėjus lietuviams organizuotis, buvo reikalinga turėti ir savo namą. 1913 metais pradėjo tvertis Lietuvių Tautiško Namų Bendrovė ir čia velionis buvo vienas iš pirmųjų tvėrėjų ir ilgus metus ėjo valdybos direktoriato pareigas. Šiemet, pakrikus jo sveikatai, buvo priverstas pasitraukti iš valdybos pareigų. Jo sunus Stasys, netik eina direktoriaus pareigas, bet yra ir šios bendrovės sekretorium. Velionis Juozas buvo laisvų pažiūrų žmogus. Tapo palaidotas rugpj. 31 d. laisvoje

Glenwood Ave. kapinėse, į kurias jį palydėjo didelė minia palydovų. Taipgi buvo daug gyvų gėlių vainikų. Ant kapinių senas Vincas Jakštys pasakė trumpą prakalbėlę. Iš kapinių vėlionio našlė pakvietė visus palydovus susirinkti į Lietuvių Svetainę, kur visus pavašino skaniais valgiais ir gėrimais. Velionio gimnaitis A. Charno, paprašė visus dalyvius pareikšti po žodį kitą apie velionį.

Velionis Žvirblis kilęs iš Lietuvos, Šiaulių apskričio, Klovainių parapijos, Sitkunų kaimo. Paliko nuliudime žmoną Emiliją, tris sunus, Juozą Jr., Stasį ir Praną ir seserį Oną Palionienę, gyvenančią Amerikoje. Lietuvoje paliko seną motinėlę, tris seseris ir du brolius, ir daug giminių Amerikoje ir Lietuvoje. Velionis buvo narys SLA 50 kuopos ir LDS 6 kuopos. Reiškiau vėlionio šeimai ir giminėms giliausios užuojautos.

J. A. Kaminskis.

Detroit, Mich.

SLA reikalai

SLA 352 kuopos susirinkimas buvo rugsėjo 3 d. Kuopos pirmininkas Ct. Martin atidarė susirinkimą 9 val. ryte, kviesdamas narius prie imto svarstymo SLA reikalų.

Skaitytas laiškas nuo SLA prezidento F. J. Bagočiaus, ir kiale nuosavybės, kuri randasi Detroito ir kurią iki šiol prižiūrėjo adv. Uvikas. Šiuo laišku prezidentas Bagočius pranešė, kad adv. Uvikas rezgnavo iš namo prižiūrėjimo ir dabartinio namo prižiūrėtojų bus brolis P. Molis su kuopos asistentais. SLA 352 kuopa priskyryt Martiną ir Šimanšką prie Molio, 200 kuopa taip pat paskirs savo komisiją. S. L. A. 352 kuopa labai patenkinta prezidento pavedimu namo jai tvarkyti.

Numirė SLA 352 kp. narys Jonas Narusevičius, kuris buvo labai rimtas žmogus. Lai buna jam lengva šios šalies šalioji žemėlė.

Šiame susirinkime prirašyta du nauji nariai, kuriuos prirašė B. Keblaitienė. Tai Emilija Petraitienė ir Antanas Domeika.

Iš praeito susirinkimo buvo nepažymėta įsirašiusi narė Antanina Kuliesienė.

Iš pramojo komiteto rezgnavo Ambrozevičius, Andriulis ir Vasiukonis.

Nariams įsitęmytina

Visi SLA 352 kuopos nariai įsitęmykite, kad sekantis kuopos susirinkimas bus laikomas jau po pietų 2 valandą, toje pačioje vietoje.

Narių pagerbimo bankietas

Narių pagerbimo bankietas bus sekmdienį, rugsėjo 24 d., L. A. S. Svetainėje, 24 ir Michigan Ave. Prasidės 4 val. po pietų.

Šiame bankiete mes turėsime garbės svečią SLA prezidentą adv. F. J. BAGOČIŲ, pavalgysim skanią vakarienę, išlausysime adv. Bagočiaus gražią kalbą, pagerbsim naujus narius ir pasigėrėsime geru programu, kurį patieks S. L. A. nariai.

Rugsėjo 24 dieną bus taip vadinama gospadinų šventė: rė viena negamins namie valgių, nes visos žino, kad bus pagaminta SLA 352 ir 200 kuopų šeimyninkų skanumynų. Vakariene bus skani ir jos bus pakankamai. Tad rengimo komitetas sako, kad visos šeimyninkės paskelbtų namų "streiką", žinoma tik

rugsėjo 24 d. ir ateitų su visa šeima į LAS svetainę, ant S. L. A. 352 ir 200 kuopų bankieto.

Prašoma įsigyti tikietais iš anksto.

M. J. Kemešienė,
Korespondentė.

Chelsea, Mass.

SLA 53 kuopos darbuotė

Minėtos kuopos susirinkimas įvyko rugsėjo 6 d. Narių susirinkime pribuvo virš poros dešimčių. Iš pranešimų paaiškėjo, kad visi nariai randasi gerame stovyje, ligonių nesirado. Nariui S. Talasiuniui centras pilnai atlygino už šią laiką, nors blankų pildymo reikalus buvo gana sunkokas. Iš priežasties tos ligoninės gydytojo, kur minėtas narys gydėsi. Pranešta, kad kuopos finansai yra gerame stovyje.

Nauji nutarimai buvo sekantis: rengti "penny sale" spalio 4 dieną, nes tą vakarą įvyksta ir kuopos susirinkimas, o po susirinkimo įvyks "penny sale" tame pačiame kambaryje. Vėliau bus duodama dykai visiems dalyviams kavos ir užkandžių. Taipgi nutarta, kad kiekvienas narys ateidamas į susirinkimą ir į "penny sale" atsineštų ir kokią mažą dovanėlę kaip dovaną kuopos labui. Nors yra paslirta suma iš kuopos išdo pirkimui įvairių daiktų, bet žinoma kuo daugiau tuo geriau. Taigi dalyvausite visi nariai ir atsiveskite savo draugus.

Nutarta surengti draugišką vakarą su šokiais ir užkandžiais pagerbimui naujų narių, kurie prisirašė laike Pažangos Vajaus. Nutarta pašamdyti svetainę minėtam draugiškam vakarui Dėkų dieną. Tą visą darbą atlikti apsiėmė sekantys nariai: M. Mickevičius, J. Klaniunas, F. Kesleris, M. Račkauskienė ir E. Keslerienė.

F. Kesler,
SLA 53 kp. koresp.

Toronto, Canada

SLA 236 kuopos sukaktuvės ir narių įvesdinimas Laukiamas Bagočius

Šie metai mūsų kuopai yra ypatingi ne vien tuo, kad sukaiko penki metai nuo jos įsikurimo, bet ir tuo, kad šį ručenį turi būti įvesdinti visi tie nariai, kurie prisirašė prie SLA pirmojo Pažangos Vajaus laiku. Šių narių pagerbimui turi būti paruoštas bankietas. Abu svarbius atžymėjimus kuopa nutarė įvykdyti vienu kartu. Kad būtų įdomus ir gražus minėjimas, rengėjai deda pastangas paruošti įdomų programą.

Tikimasi girdėti gražių naujų lietuviškų dainų, jei tik mūsų chorai sutiks padainuoti. Be to, kuopos jaunuoliai žada taipgi pasirodyti su savo gabumais. Svarbus šio vakaro dalyvis bus gerbiamas SLA prez. adv. F. J. Bagočius. Jis atvyks pas mus su prakalba, kurią girdėti svarbu ir butina visiems. Šių kuopos sukaktuvių proga bus kviečiami vietinių pašalpinų draugijų atstovai kartu dalyvauti mūsų sukaktuvėse. Butų gražu, kad draugijos pareikšdamos lietuvišką broliškumą savo atstovus prisijustų. Prieš programą bus vakariene pagerbimui naujų narių ir svečių. Vakariene, kaip ir visuomet, mūsų rupestingos moterys paruos įvairiai ir skaniai.

Šį mūsų reikšmingą minėjimą atlinkyti kviečiame visus Toronto, Westono ir kitų apylinkių lietuvius. Minėjimas įvyks rugsėjo 23 d., 6 val. vakare, 404 Bathurst St., prieš

Western ligoninę, ukrainų salėje. Prakalbos ir koncertas bus po vakarienos viršutinėje salėje, o vakarienei žemai mažojoje salėje. Kas norės dalyvauti ir vakariene, tie prašomi punktualiai 6 val. vakare atsilankyti.

Visos Toronto lietuvių draugijos ir organizacijos prašomos tą dieną nerengti savo rengimų, bet paremti atsilankymu kuopos rengimą. Tikimės gausaus lietuvių atsilankymo, kurio ir lauksime. Rengėjai.

Worcester, Mass.

Paskutinis SLA 57 kuopos šių metų piknikas

Orui pradendant atvėsti liko tik kelios savaitės pasilinksminti laukuose, ant tyro oro. Vėliau visi vėl grysime į svetaines, kur jau tyro oro nebus. Del to visus kviečiame atvažiuoti į paskutinį šio sezono pikniką, kurį rengia S. L. A. 57 kuopa Olimpija parke, prie Congimont ežero, visiems labai gerai žinoma vieta. Yra puiki svetainė šokiams, kur jaunimas galės pasilinksminti. Taip pat bus skanių valgių ir gėrimų. Piknikas įvyksta rugsėjo 24 dieną.

Kviečiame visus vietas ir apylinkių lietuvius šiame piknike dalyvauti.

SLA 57 kp. rengiasi iškilmingai pagerbti visus naujus narius, prirašytus prie SLA per pirmąjį Pažangos Vajų. Ta proga rengiamas gražus rengimas. Kuopos organizatoriai jau pradeda ruošti antrajam Pažangos Vajui. Brolis Pijus Račila, kuris savo darbu atsižymėjo pirmame Pažangos Vajuje, žada dar labiau dirbti antram vajui prasidėjus.

K. P. Šimkonis.

Chicago, Ill.

SLA 260 kuopos metinis balius

Vėl artinasi ruduo ir taipgi artinasi SLA 260 kuopos Marquette Parke didelis metinis balius su šokiais ir programu. Diena išrinkta yra sekmdienis, spalio 15, o vieta yra Marquette Park svetainė, prie 69-tos ir Western gatvių.

Yra rengiamas tikrai įvairus programos, kuriame dalyvaus juokdariai, dainininkai ir šokėjai, todėl atsilankę prisijauksite, išgirsite ir pamatysite šį įvairų programą.

Žinoma, šokiams bus gera orkestra. O kas stebėtina, tai įžanga tikrai 25 centai.

Kviečiu visus Chicago Susivienijimo kuopų narius drauge su SLA 260 kuopos nariais linksmai vakarą praleisti.

Todėl pasižymėkite dieną, tai yra sekmdienis, spalio 15 diena, vieta Marquette svetainė, 69-tos ir Western gatvių. Pradžią 5 valandą vakare.

Genovaitė Zelnis,
Už Rengimo Komisiją.

Chicago, Ill.

Pranešimas SLA šešto apskričio delegatams

SLA šešto apskričio kuopų delegatų suvažiavimas įvyks rugsėjo 24 d., 1 val. po pietų, Lietuvių Auditorijoje, 3133 So. Halsted St.

Šis apskričio suvažiavimas turės būti svarbus visiems delegatams bei šiaip veikėjams, nes žinote, kad apie mūsų tėvynę Lietuvą kanuolės užia ir bile valandą gali paliesti jos nepriklausomybė. Prie to, šiame suvažiavime turėsime apsvaistyti savo organizacijos bėgančius reikalus. Tad visus delegatus ir delegates kviečiame pributi į suvažiavimą ir visi kartu apkalbėsime naujinius reikalus.

Turime už garbę pakviesti naujas kuopas prisidėti prie šešto apskričio, nes kaip Chicagoje, taip ir apylinkėse ran-

dasi SLA kuopų niekur nepriklausančių, nors jos yra visai arti mūsų rubežias: pavyzdžiui, Michigano ir Indiana valstijų kuopos. Šių valstijų kuopų veikėjai esate kviečiami dalyvauti suvažiavime ir patirti, kaip viskas atrodo.

Kaip delegatus, taip ir veikėjus kviečiame atsilankyti į apskričio suvažiavimą rugsėjo 24 dieną.

K. J. Semaska,
Apskričio sekretorius,
2438 W. 45-th St.,
Chicago, Ill.

Waterbury, Conn.

IS SLA 11 kuopos susirinkimo

SLA 11 kuopos mėnesinis susirinkimas buvo rugsėjo 5 dieną. Pirm. T. Matas susirinkimą atidarė ir vedė. Protokoloj sekr. p-lė Kat. Radauskaitė nepribuvo susirinkimui, tai p-lė Helena Tareliutė perskaitė protokolą iš praeito susirinkimo, kuris tapo priimtas.

Dešrų balius komisijos narys B. Petrauskas raportavo apie balių, kuris pareiškė, kad kita draugystė rengia tą patį vakarą, bet padiskusavus nutarta rengti, nes visados buna po du ir daugiau rengimų ir niekad mes to neišsisaugosim, tai balius įvyks rugsėjo 30 dieną.

Buvo skaitytas laiškas iš S. L. A. ketvirtos apskričio sekr. V. Vitkausko, kuris prašė, kad kuopa išrinktų delegatus į apskričio suvažiavimą ir duotų gerų sumanymų apskričiai labui. Delegatais išrinkti sie: T. Matas, Ald. Matienė, B. Petrauskas, Helena Tareliutė, P. Motiečius, Petras Steponavičius, p. Steponavičienė. Ligonijų lankytojai pranešė, kad serga p. A. Jasinskienė ir J. Andriulis sugrįžo iš ligoninės.

Sekantis susirinkimas bus spalio 5 dieną, 7:30 val. vakare, 103 Green St. svetainėje.

P. Motiečius,
SLA 11 kp. koresp.

New Britain, Conn.

A. a. Jonas Mikalauskas buvo žymus SLA ketvirtos apskričio darbuotojas

Nors suvėluotai, bet visgi reikia per SLA organą Tėvynę pasakyti kelis žodžius apie velionį J. Mikalauską iš New Britain, Conn., kuris pasimirė rugpjūčio 17 d., šių metų.

Keli metai atgal, jam einant SLA ketvirtos apskričio iždinko pareigas, pasitaikė subankrutyti ir pasitraukdamas iš iždinko vietos, liko šiam apskričiai skolingas, tačiau jis prižadėjo apskričiai atsilyginti ir po kiek galėdamas retkarčiais prisijusdavo.

Nekalbant apie tai, mes S. L. A. ketvirtam apskritį randam velionio Jono Mikalausko stabias vėžes išminties darbuojantis šiam apskričiai, einant iždinko pareigas ir šiaip būnant visur aktyviu veikėju.

Tad, kaip žinoma šio apskričio darbuotojo likusiai žmonai Jevai Mikalauskienei ir visai šeimai reiškiam daug užuojautos, o velionis lai ramiai ilsisi šalioj žemelėj. Mes liks stengsimės ir toliau dirbti gerus darbus.

J. Marčiulionis,
SLA 4-to apskr. pirm.

Tolerancija, meilė ir mielaširdystė nušviečia Susivienijimo narių kelią.

Ar atlikote
savo
SLA.
pareigą?

Lietuvių Diena New Yorko Pasaulinėje Parodoje Pavyko Gerai

DIDŽIAJAI ŠVENTEI PRAĖJUS

Didžioji Amerikos lietuvių šventė — New Yorko Pasaulinėje Parodoje diena jau praėjo. Tai įvyko rugsėjo 10 dieną. Dangus buvo miglotas, lyti rengėsi. Nusiminimo ir liudėsio matėsi, kad Amerikos lietuvių pastangos gali niekais nueiti; kad mes negalėsime pasirodyti taip, kaip norėjome. Bet čia ponas Dievulis ant mūsų susimylėjo. Susimylėjo tuo, kad vos keletą lietuvių išmetė ir, lietuviškai dainai "pašūsi debesis praplėšus", net saulutę pasirodė ir tai davė geriausios progos mums savo pasiryžimą išpildyti, visam pasauliui žmoniškai, gražiai ir kultūringai pasirodyti.

O pasirodymas buvo didelis. Tokio pasirodymo, išskyrus žydus, dar nė viena tauta šioje parodoje žmonių skaitlingumu ir dainų gausumu neįstengė pateikti. Tai buvo didelis ir įspūdingas Amerikos lietuvių sąskridis. Net didesnis, negu gal tikėjosi jo dalyviai rengėjai. Toks sąskridis, kokio bent mes senesnieji lietuviai nesulauksime.

Pirmieji įspūdžiai

Šiuos žodžius rašančiam teko į parodą nuvykti apie 10 val. ryte. Jau didelis būrys susirinkusio jaunimo su kompozitorium J. Zilevičium repetavo dainas, kurias turės dainuoti. Šokikai, vedančios p-lės M. Baronaitės, repetavo šokius. Jau burių-burių lietuvių traukė link Lietuvos paviljono. Matėsi lietuviškuose tautiškuose rubuose pasirengusių gražių lietuvių-chorisčių, daugelį atsitikimų žaliomis rutelėmis pašipuošusių link to paties paviljono betraukiant. Traukė burių-burių suaugusių žmonių. Daugelis jų vedė savo sunelius ir dukreles į Lietuvų Dieną. Nuo kiekvienos stoties, nuo kiekvienos įeigos į parodą lietuvių kalba skambėjo. Matėsi muzikantų benai, švilpikų būreliai. O pas visus didelius pasiryžimas atkurti tą pareigą, kuri mums, lietuviams, šiandien pripuola atlikti.

Besiartinant Lietuvos paviljono, ir bežiūrint į tuos lietuviškus veidus, į tas gražias mūsų melynakių kaseles, žmogus neturėjai tiek kantrybės, kad jų neužkalbintus. Ypač buvo įdomu patirti, iš kur tie mūsų broliai ir sesės lietuviai. Atsakymai linksni ir margi. Pradedant Chicago ir baigiant Maine valstija — iš visur tų mūsų brolių ir seserų pilna. Visi linksni. Jau neminint miestų, tik valstijoms pasisako: Iš Kanados, Illinois, Massachusetts, Connecticut, Rhode Island, Wyoming, klonio, Pennsylvania, New Jersey, New York ir kitur.

Lietuvos paviljone

Lietuvos paviljone randasi gražioje vietoje — netoli ir tarpe didžiulių valstybių, kaip Anglijos, Francijos, Rusijos, Italijos ir kt. paviljonų. Prie pat "Lagoon of Nations" — Tautų Ežero, kur gražiosios ir stebuklingosios vandens šviesos didžiuliai fonatai kas vakaras susirinkusius svečius stebina. (Iš Lietuvos paviljono lango tai tiesiog matoma.)

Ta didelė aplinkė, ta visa paežerė pilna lietuvių. Paviljone toks lietuvių sąjudis, kokio švetoje žemėje ir vienoje vietoje dar niekad nebuvo ir gal nebus. Kas dar turi galimybę — apžiūrinėja patį paviljoną ir jo esponatus. Kiti tik taip sau savame paviljone tiesiog gniuždos.

Prie paviljono renkasi burių ir būrelių maršuotojų. Tai

daugiausia legionieriai ir 58 chorų choristai. Kiti burių jau išstatyti savo vietose, iš kur turės pradėti maršuoti. Lyg nerimas ir nekantrumas. Juk tuojau suskambės lietuviškos melodijos, tuojau išsiriškiuos eilių-eilės maršuotojų, o čia jau pradeda lyti. Dangus toks tamsus...

Parodavimas

Apie pirmą valandą jau vienur-kitur burių išsiriškiavę. Jau girdisi švilpukai, bugnai ir benai visuose parodos kampuose. Tai mūsų maršuotojai vyksta-žygiuoja parodos didžiulėmis-placiomis gatvėmis. Jie apeis tas gatves, praeis Lietuvos paviljoną ir paskui trauks į programą vietą.

Eilės žmonių — lietuvių ir svetimačių išsiriškiavę laukia. Prie Lietuvos paviljono ir visoje tos dalies paežerio pusėje. Prašvilpia kelis sykius policijos vadovybė. Tvarko žmones Amerikos skautai.

O štai jau ir Amerikos ir Lietuvos trispalvė per žmonių minią plačiu keliu išsikiša. Muzikantai groja. Tai Dariaus-Girėno 1 postas atmaršuoja. Tai maršuojęs pirmosios kregždės. Paskui juos traukia visa virtinė legionierių postų ir chorų. Visur plevesuoja Amerikos ir Lietuvos vėliavos. Visos organizacijos neša savo ženklus, rodančius kas per organizacija ir iš kur. O jų daug. Štai jų sąrašas (sulig oficialio komiteto paskelbto sąrašo):

Pirmoji divizija: Pirmas batalionas — Sv. Juozapo iš Waterbury, Conn., švilpinių ir bugnorių būrys; Dariaus-Girėno Postas No. 1 iš New York, N. Y.; Stanley Reyiz Postas No. 4 iš New Britain, Conn.; Moterų skyrius Stanley Reyiz Posto No. 4 iš New Britain, Conn.; Sylvester J. Stokes Postas No. 6 iš Waterbury, Conn.; Frederick Sabonis Postas No. 7 iš Hartford, Conn.; Leg. Postas No. 8 iš New Haven, Conn.; Moterų skyrius Postas No. 8.

Antras batalionas: Sv. Kazimiero choras iš Montreal, Kanada; Aušros choras iš Toronto, Kanada.

Trečias batalionas: Birutės choras iš Chicago, Ill.; Dainos choras iš Chicago, Ill.

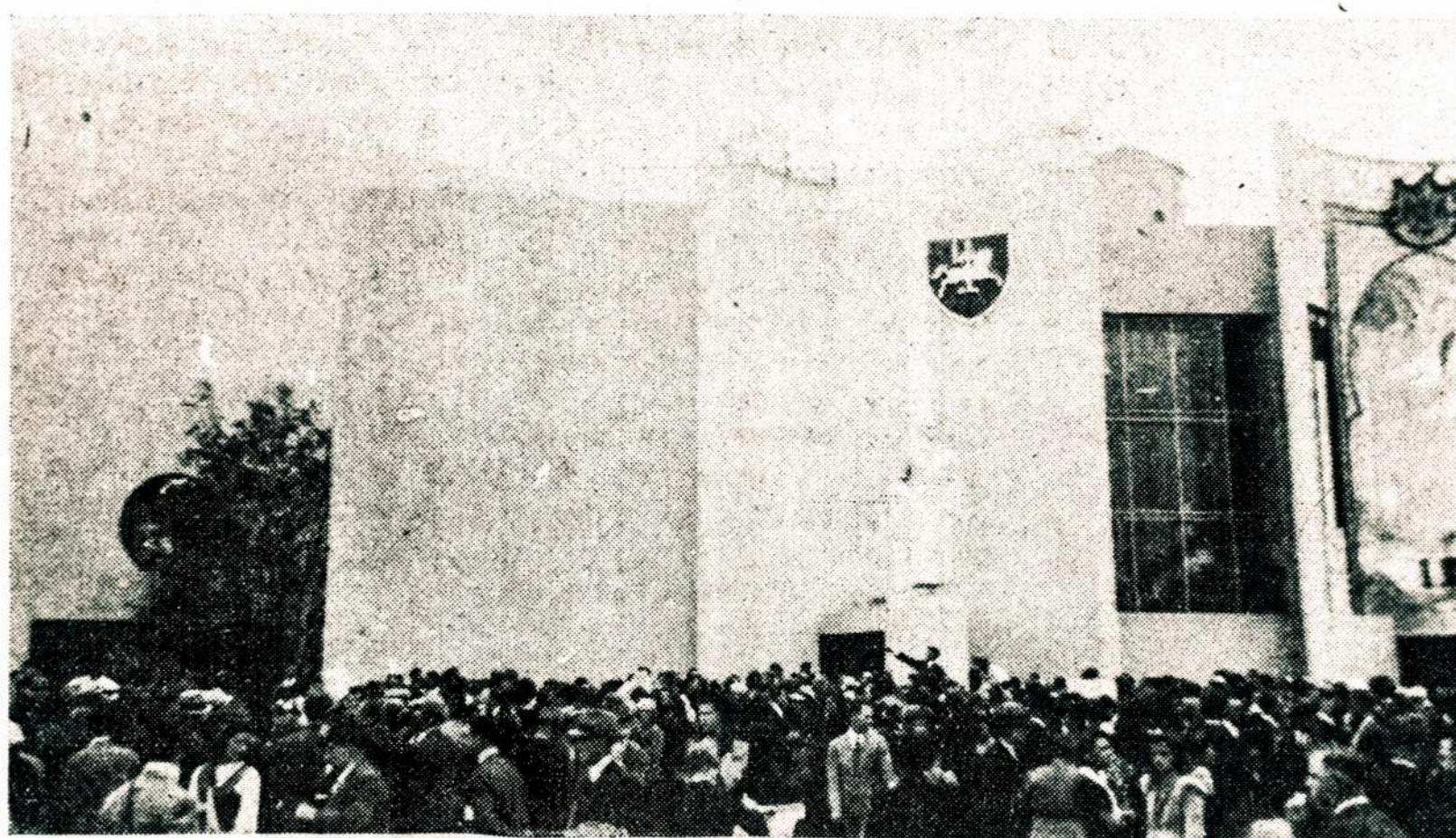
Ketvirtas batalionas: Sokių grupė, vedama Marijos Baronaitės.

Antroji divizija: Pirmas batalionas — Sv. Jurgio choras iš Bridgeport, Conn.; Jaunimo choras iš Bridgeport, Conn.; Sv. Traicės choras iš Hartford, Conn.; Sv. Andriejaus choras iš New Britain, Conn.; Gintaro choras iš Stamford, Conn.; Sv. Juozapo choras iš Waterbury, Conn.

Antras batalionas: Sv. Franciškaus choras iš Athol, Mass.; Sv. Petro ir Povilo choras iš Boston, Mass.; Gabijos choras iš So. Boston, Mass.; Sešios Birutės iš So. Boston, Mass.; Sv. Roko choras iš Brockton, Mass.; Musų motinos choras iš Cambridge, Mass.; Aušros choras iš Gardner, Mass.; Sv. Franciškaus choras iš Lawrence, Mass.; Sv. Jurgio choras iš Norwood, Mass.; Sv. Kazimiero choras iš Westfield, Mass.; Musų motinos choras iš Worcester, Mass.; Sv. Kazimiero choras iš Worcester, Mass.

Trečias batalionas: Sv. Kazimiero choras iš Providence, R. I.

Trečioji divizija — pirmas batalionas: Sv. Mikolo Arkangelo choras iš Easton, Pa.; Sv. Vincento choras iš Girardville, Pa.; Sv. Juozapo

Lietuvos paviljonas ir minia lietuvių-dalyvių, besirengiančių paroduoti.

Alena Kandročiūtė-Bull, apsirėngusi lietuvių tautiškais rubais. Panašiai apsirėngusių lietuvių buvo tūkstančiai, kas davė lietuvių dienai spalvingumą ir lietuviškai tautišką pobūdį.

choras iš Mahanoy City, Pa.; Sv. Franciškaus choras iš Minersville, Pa.; Pittsburgho dviejų parapijų chorai; Sv. Kazimiero choras iš Philadelphia, Pa.; Dainos choras iš Philadelphia, Pa.; Vyčių choras iš Philadelphia, Pa.; Sv. Jurgio choras iš Shenandoah, Pa.; Sv. Kazimiero choras iš St. Clair, Pa.; Sv. Petro ir Povilo choras iš Tamaqua, Pa.

Antras batalionas: Apreiškimo choras iš Kingston, Pa.; Sv. Onos choras iš Luzerne, Pa.; Sv. Franciškaus choras iš Miners Mills, Pa.; Sv. Kazimiero choras iš Pittston, Pa.; Sv. Kazimiero choras iš Plymouth, Pa.; Sv. Traicės choras iš Wilkes Barre, Pa.

Ketvirtoji divizija: Pirmas batalionas — Apreiškimo par. švilpinių ir bugnorių būrys iš Brooklyn, N. Y.; Sv. Petro ir Povilo choras iš Elizabeth, N. J.; Atsimainymo par. choras iš Harrison, N. J.; Sv. Onos choras iš Jersey City, N. J.; Sv. Traicės choras iš Newark, N. J.; Sv. Kazimiero choras iš Paterson, N. J.

Antras batalionas: Sv. Kazimiero choras iš Amsterdam, N. Y.; Sv. Juozapo choras iš Binghamton, N. Y.; Sv. Jurgio choras iš Utica, N. Y.

Trečias batalionas: Atsimainymo par. choras iš Brooklyn, N. Y.; Lietuvių Dainos choras iš Brooklyn, N. Y.; Operetės choras iš Brooklyn, N.

Brooklynio Lietuvių Operetės Choro dalis eisenoje. Lietuviškų chorų parodoje ir programe dalyvavo 58.

Sv. Juozapo švilpukų ir bugnorių būrys iš Waterbury, Conn. Panašių burių eisenoje dalyvavo keli.

Y.; Karalienės Angelų choras iš Brooklyn, N. Y.; Sv. Jurgio choras iš Brooklyn, N. Y.; Atsimainymo choras iš Masspeth, N. Y.

Paroda marga

Paroduojančių buvo ko žiūrėti, nes veik visos moterys ir merginos ar tautiškuose rubuose, ar uniformose. O čia visa tai pajavirino benai, kurie grojo įvairias melodijas ir kurių dalyviai taipgi gražiose uniformose. Man labai patiko Sv. Juozapo jaunųjų švilpukų ir bugnorių būrys iš Waterbury, Conn. Gražų įspūdį darė tokia pat Karalienės Angelų jaunųjų grupė iš Brooklyn, N. Y. Smagu buvo žiūrėti į didžiulę grupę Wyoming klonio jungtinio choro, kurio narės dėvėjo gražias uniformas. Taip pat Hartfordo legiono moterų grupė.

Bostoniečiai taipgi gražiai pa-

sirodė. Bet visų geriausiai man patiko tos seselės lietuvaitės, kurios buvo apsirengę tautiškais rubais ir apsikaisę lietuviškomis rutelėmis.

Tiek maždaug organizacijų pramarsavo pro Lietuvos paviljoną ir patraukė į programą vietą — Court of Peace (Taikos Aikštė). Legionai su vėliavomis dar kartą išmaršuoja iš aikštės ir po to gražioje formacijoje vėl sueina prie pat estrados. Visi choristai sulipę ant estrados.

Choras susideda iš apie 3,000 dainininkų ir dainininkių ir visi laukia pradžios programai. Aikštė, kurioje gali sutilti apie 20,000 žmonių, kimštinai užsikimšusi. Tai daugiausia lietuviai. Bet nemaža ir svetimačių.

Programas

Dienos rengimo komiteto pirmininkas ir programo ve-

dėjas, p. J. Laučka, pasako įžanginę prakalbą, apibrėždamas šios dienos tikslą ir apibūdindamas Lietuvą bei Amerikos lietuvių. Po to pakviečia jungtinį chorą sugiedoti Amerikos ir Lietuvos himnus. Publikai sustojus, milžiniškas choras tiesiog sudrebina visą aikštę ir dalį visos parodos. Publikoje didelis susijaudinimas.

Po himnų prasideda programos, kurį čia paminėsiu bendrai, o ne sulig eigos. Kalbas ir sveikinimus pasakė: Sv. Valstijų federalės valdžios vice komisierius Ch. Spoffard; J. C. Holmes — New Yorko Pasaulinės Parodos prezidento Grover Whalen įgaliotinis, nes pats prezidentas negalėjo pribūti; Lietuvos generalis konsulas J. Budrys, kuris perskaitė du sveikinimus, tai adv. Skipičio iš Lietuvos varde Užsienio Lietuvos Remti Draugijos ir nuo Lietuvos Pasaulinės Parodos Komiteto. Lietuvos pasiuntinys Washingtono p. P. Zadeikis, kuris perskaitė sveikinimą nuo Lietuvos prezidento Antano Smetonos. Estijos gen. konsulas p. Kaiv ir Latvijos generalis konsulas p. Dinsbergis. Svetimtaučiai lietuvių ir lietuvių tautą nušvietė kaip taikingą, taiką mylinčią ir darančią didelę pažangą einant dvidešimts pirmuosius nepriklausomybės metus. Lietuvos pasiuntinys p. Zadeikis pareiškė, jog Lietuva laike šio karo laikysis griešto neutraliteto, panašiai kaip laikytis yra nusistatę Lietuvos kaimynės valstybės Latvija su Estija. O Lietuvos kaimynės stipriosios valstybės yra pažadę Lietuvos nusistatymą respektuoti. Bet kad tą neutraliteta išlaikius, Lietuvos vyriausybė yra prisirengusi, reikalui esant, ir jėga laikytis.

Jungtinis, apie 3,000 balsų choras, vadovaujamas komp. J. Zilevičiaus, padainavo šias dainas: Malda už tėvynę (arba Kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka), Pasisėjau žalią rutą, Jaunimo giesmė, Ant tėvelio dvaro, Statysiu tiltaitį, Žalioje girle, Palankėj, palankėj, Šią naktelę, Pabuskim, Berneli mūsų, Aš negert atėjau ir Pasėjau kanapę.

Sokių grupė, vadovaujama panelės M. Baronaitės, pašoko šiuos šokius: Suktukas, Kepurinė, Mikita, Kubilas, Jonkeis ir Blezingėlė.

Programas užbaigta daina

Lietuviais Esame Mes Gimę, kuri laikoma kaip ir antrasis Lietuvos himnas.

Programo vedėjas pabaigę pasiūlė dalyviams pareikšti sutikimą pasiūsti sveikinimą į Lietuvą, kas ir padaryta. Vedėjas širdingai paačiuoja visiems programos pildytojams, visiems dalyviams ir prisidėjusiems šį parengimą padaryti sekmingu — užbaigia programą.

Programą gražiai vedė ir tiksliai jo eigą aiškino vedėjas p. J. Laučka.

Žmonių dalyvavo daug. O tą daugumą sudarė lietuviai, atvykę iš tolimų ir artimųjų kolonijų. Kiek išties lietuvių šiame sąskirdyje buvo — sunku pasakyti. Amerikonų spauda spėja, kad dalyvavo apie 25,000, bet man rodos, kad prie tos skaitlinės galima pridėti dar kokią dešimtį tūkstančių ir tai nebus per daug.

Po programą

Programas labai nualsino dainininkus, kurie turėjo kamšaty stovėti virš porą valandų. Kai pasibaigė programos, tai choristai ypač lengvai atsiduso.

Programui pasibaigus, didžiulė minia leidosi į parodą. Lietuvos paviljonas

vėl gužtė-gužtė lietuviams. Čia pažystami šnekučiai ir Lietuvos paviljono eksponatus apžiūrinėjo bei dovanėles pirkinėjosi. Čia buvo proga daugeliui veikėjų susipažinti. Kai kurie nebuvo matę per kelis ar kelioliką metų, o dabar Lietuvos Dienos proga jie susitiko ir vėl pažintis atnaujino bei apie įvairius reikalus pasikalbėjo.

Jaunimo buvo labai daug ir jis jautė "namie". Neužteko tų dainų, kurias laike programo atliko, bet susibūrus į būrelius lietuviškas dainas traukė kaip pačiam Lietuvos paviljone, taip prie paviljono arba bent kurioje nors parodos daly.

Fontanai

Jaunimas dainavo, senesnieji šnekučiavo ir laukė kada pradės fontanai veikti Tautų Ežere. O štai ir devinta valanda. Fontanas apstotas minios žmonių. Nuo Lietuvos paviljono pusės vėl veik tik vienu lietuvių apsupta. Fontanams veikiant, visi jais grožėjosi. O grožėtis yra kuo, nes tai tiesiog stebuklingai gražus reginys, kurį daugeliui gal pirmą ir paskutinį sykį teko pamatyti.

Lietuvos himnas su fontanais

Beveikiant fontanams, tarp lietuvių ėjo kalbos, ar nebus bent kas lietuviško parodyta. Kai kas pareiškė, kad tai jau būtų perdidelis mūsų noras. Bet štai vos pasibaigus fontano 15 minučių programai, pasigirdo pranešimas, kad bus grotas Lietuvos himnas ir parodyta Lietuvos vėliavos trys spalvos — geltona, žalia ir raudona. Iš tiesų, užgrojo Lietuvos himną, o trijų grupių fontanai tryškė lietuviškomis spalvomis. Tai buvo begaliniai gražūs vaizdas. Ir tai buvo visos dienos graži užbaiga, tiesiog triumfuojanti ir jaudinanti užbaiga, kuri ne vieną lietuvių iki ašarų sujaukino.

Dalyvavo visa SLA Pildomoji Taryba

Kaip minėjau, parodoje matėsi daug lietuvių veikėjų iš įvairių Amerikos kraštų. Jų tarpe buvo ir visa SLA Pildomoji Taryba: prez. F. J. Bagocius, vice prez. J. K. Mažukna, sekr. M. J. Vniskas, išdin. K. P. Gugis, izdo globėja p-lė E. Mikužaitė, izdo globėjas S. Mockus su savo žmona Antonete, daktaras-ivotėjas Dr. J. Stanislovaitis. Taipgi dalyvavo SLA Kontrolės Komisijos nariai: J. V. Grinius, kun. M. Valadka ir J. Tareila. Smagu buvo gėrėtis, kai mūsų prezidentas F. J. Bagocius, gražioje legionieriaus uniformoje maršavo priešaky bostoniečių lietuvių legionierių.

Prie užbaigos

Iš parodos grįžau jau po vienuoliktai. Lietuviškų veidų dar visur matėsi. Dar vienur-kitur lietuvių jaunimas dainavo lietuviškas dainas. Grysdamas, vežiausi gražius įspūdžius, kuriuos trumputėje sutraukoje perduodu ir Tėvynės skaitytojams.

Šitai rašydamas, dar niekaip negaliu užmiršti mūsų jaunimo, kurio buvo daug ir kuris, galima sakyti, dominavo senuosius lietuvių: jis pildė programą, jis didžiulioje parodoje. Lietuviškas jaunimas per lietuvių dieną išvertęs krutines vaikščiojo ir savo kilme gėrėjosi, nes gėrėtis buvo kuo: kuomet mes visi į kokią darbą sukimbame — tas darbas išeina pavyzdingas.

P. Bajoras.

Mūsų Korespondentai Apie Bendrą Lietuvų Veiklą Amerikoje

Reikia įsteigti Amerikos lietuvių archyvą

Amerikos lietuvių spaudoje vėl kyla mintis sukurti Amerikos lietuvių archyvą istorinių atžvilgiu. Tą sumanymą šį kartą priėmė iš numirusių Vienybės redaktorių, S. E. Vitaitis.

Kaip reikalingas Amerikos lietuvių archyvas negalima suprasti, nepradėjus rinkti medžiagų apie bile kokią dalį lietuvių gyvenimo šioje šalyje. Jau suvirs metai laiko kaip mūsų WPA Rašytojų Projektas — Nation-Wide Lithuanian Project — Chicagoje, renka informacijas istoriniams knygai, cinematiškai atvaizduojant lietuvių gyvenimą Amerikoje, bet vis atsiranda naujų medžiagos šaltinių. Iš to darbo gavau patyrimų, kurie gal pagelbės gyviau nupiešti archyvo reikalingumą.

Amerikonas, arba jaunas Amerikoj gimęs lietuvis, nemokantis gerai lietuvių kalbos, norėdamas giliau susipažinti su lietuvišiais Amerikoje, ieško informacijos amerikoniškose srityse. Pasirinkimas ten mažas. Aprašymai trumpi ir semiami iš kelių originalių apsakų. Tad, vėlesni raštai tik pakartojimai senų minčių, kurios ir originaluose buvo pilnos klaidų. Tokia padėtis, žinoma, neduoda susidomėjusiu tikrą, gyvą paveikslą lietuvių gyvenimo praeityje ir dabar. Mūsų knyga stengsis atvaizduoti šį gyvenimą nuo pradžios laikų iki šios dienos ir taisyti daug amerikonių rašytojų klaidingas nuomones apie lietuvių Amerikoje. Tokiu būdu bus atliktas vienas reikalingas lietuvių ir Amerikos kultūros darbas, tikiuosi, ne tik anglų kalboje, bet ir lietuviškai.

Rinkimas medžiagos lietuvių tarpe yra ilgas ir kartais nerūgščias darbas. Seni spaudos komplektai išblaškyti arba visi prapuolę. Suradęs komplektus, turi vartyti šimtus lapų kol išsirenki tinkamą medžiagą. Iš visokių kampų atsiranda knygelės, lapelių apie politiką, tikybą, draugijas, jubiliejus ir ką tik lietuvių veikė vienu ar kitu laiku. Reikia atidžiai įsikurti, rinkt, skaityti tuos raštus iki tiksliai surandamas lietuvių veikimas Amerikoje. Randami visokie aprašymai ir pastabos, kuriuos tik dvasios dingusių veikėjų galėtų suprasti.

Bile nusistatę įsteigti Amerikos archyvą, darbas būtų toks: 1) Surinkti ir taisyti visokius kompleksus, raštus ir tokius daiktus, kaip paveikslus, fotografijas ir tt., kurie atvaizduoja lietuvių gyvenimą Amerikoje. 2) Prirenkti gerą bibliografiją (ko dabar visai nėra), suskirstant laikraščius, knygas, žurnalus, dokumentų ir įvairių raštų tuos įvairiomis temomis, nes kruva neorganizuotos medžiagos nėra paranki sujieškoti. 3) Turėti ryšius su Amerikos viešais knygynais tuose miestuose, kur gyvena pusė milijonų lietuvių, teikiant patarimus ir informacijas apie budus ir vietas prieinamą medžiagą apie lietuvių Amerikoje; tokius ryšius ir su universitetų knygynais būtų gerai užmegsti.

Kaip paprastai, tarpe lietuvių toks darbas būtų vedamas per organizacijas. Organizacija tam tikslui sukurta, arba susijungusios organizacijos, galėtų ne tik atlikti viršminėtų punktus, bet ir pritraukti rašytojus, kurie galutinai parašytų atskiras istorijas apie Amerikos lietuvių dramą, laik-

raščius, muziką, organizacijų darbuotę, partijų kovas ir tt. Tai būtų rimtas apšvietos darbas, kurį ir Amerikos universitetai pagirtų.

Tarp Amerikos lietuvių yra organizacijų, kurios galėtų apimti archyvišką darbą. Amerikos lietuvių Kongresas galėtų įsteigti bendrą centrą. Žinoma, yra ir kitokių būdų pradėti ir vesti tokį darbą.

Svarbiausia reikia suprasti reikalingumą nuolatinio archyvo. Jo įsteigimas būtų kultūringiausias žingsnis Amerikos lietuvių gyvenime. Archyvo centras būtų tvirtovė, kur lietuvių kultūros pėdsakai Amerikoje būtų nuolatos palaikomi. Tai būtų šaltinis ne tik Amerikos lietuvių istorijos, bet ir pačios Amerikos istorijos daliai.

A. A. Stelmokas,
Vadas Nation-Wide
Lithuanian Project
Illinois Writers' Project
Chicago, Illinois.

Pittsburgh, Pa.

Sandaričių 25 metų
jubiliejus

Pittsburgho sandariečiai rengiasi prie savo 25 metų jubiliejaus-vakarienes ir koncerto, kurs įvyks lapkričio 19 dieną, šių metų, Lietuvių Piliečių Sveitinėje, 1723 Jane Street S. S. Koncertinę dalį išpildyt nutarta kvietti Lietuvių Meno Draugijos Chora, kuris neseniai susikūręs ir vedamas žinomos pianistės Mildos Brosky (Virbickaitės). L. M. D. Choras pirmu kartu pasirodys Pittsburgho visuomeninė. Taip pat nutarta pakviesti p. Marytę Marčiukonytę, žymiausią smuikininę Pittsburghe.

Iš Clevelando nutarta kvieisti J. Brazauską, kuris yra pasižymėjęs skambinime cimbarų. Taip pat nutarta pakviesti dalį Jaunosios Birutės iš Chicago, Ill., kuri yra įžymiausia grupė šokėjų tarpe Amerikos lietuvių. Kaip greit sužinosim, kas galės dalyvauti, tai pranešime per laikraščius. But labai pageidaujama, kad kitos draugijos tą dieną nieko nerengtų, kad nepakenktume vieni kitiems.

Viso to surengimui išrinkta gana didelė komisija, kad būtų viskas tinkamai atliktas. Į komisiją įėjo šios ypatos: Mrs. Zambauskienė, Mrs. Brazauskienė ir Mrs. Glišenė. Iš vyrų — P. Pivaronas, J. Virbickas, V. Slančiauskas, V. Rukus, F. Radzius, H. A. Kaptrauskas, V. Virbickas ir J. A. Rukus.

Pittsburghiečių ekskursija į New Yorko Pasaulinę Parodą Lietuvių Dieną labai gerai pavyko. Pittsburgho Lietuvių Vaizbos Butas nutarė rengti tą ekskursiją ir išrinkti komisiją — K. Pikelį, adv. E. A. Shultz ir K. Stravinską, kurie tinkamai pasidarbavo ir buvo labai malonus nuvažiavimas, nes iš Pittsburgho buvo virš 300 žmonių. Buvo du chorai suvirš 70 žmonių. Chorų kelionę užmokėjo L. V. Butas \$600.00, o kurie šiaip sau važiuo — patys užsimo-kėjo \$6.25 nuvažiuoti ir sugrįžti. Bet visi buvo pilnai patenkinti, traukinio vagonai buvo skirti vien tik lietuviams. Vagonai buvo su cooling system, kas padarė labai malonę kelionę ir tik vieni lietuviai buvo, tai sau dainuodami nuvažiavom ir parvažiavom.

J. Virbickas.

Daktaro Jono Šliupo išleistuvių vakarienė

DAKTARAS JONAS ŠLIUPAS

Pastaruoju laiku apie porą savaitių pas mus buvo Amerikos lietuvių ir lietuviybės veteranas, ausrininkas Dr. Jonas Šliupas su savo žmona ir suneliu. Kaip netikėtai ir umai Dr. Šliupas į Ameriką atvyko, taip visai netikėtai ir umai mus apėjo, nors Dr. Šliupas tikėjosi ilgai pas mus pabuti ir bent didesnes Amerikos lietuvių kolonijas aplankyti. Tą jo grįžimą paskubino dabartinė Europos padėtis, kuri gali ir Lietuvą sukrešti. O Dr. Šliupas mato reiklę tenai buti ir bent šiuo-tuo savo broliams lietuviams ir Lietuvai padėti.

Taip staigiai Dr. Šliupui palūsus atgal važiuoti, umu laiku ALTS 1 kuopa surengė jam išleistuvių vakarienę, kuri įvyko rugsėjo 16 d., Tony's restaurane, Brooklyn, N. Y. Nors vakarienę surengti tebuvo galima per dvi dienas, bet joje dalyvavo apie 60 rinktinės publikos — daugiausia vietiniai veikėjai ir jų tarpe visa SLA Pildomoji Taryba, kuri pastaruoju laiku posėdžiavo ir kuri incorpore (išskyrus Dr. Stanislovaitį) laikė savo pareigą mūsų organizacijos garbės nariui Dr. Šliupui "paskutini" sudiev pasakyti.

Po užkandžių, vakaro programą atidarė p. K. J. Paulauskas, apibūdindamas šios vakarienes tikslą ir aplinkybes, prie kurių šis kulkas parengimas įvykintas. Po to p. Paulauskas programą vedimą perdavė tosmasteriui p. J. Ambraziejui, kuris pasakė įžanginę kalbą, perstatė ištisą eilę kalbėtojų išsireikšti savo mintis apie mūsų veteraną ir palinkėti jam laimingos kelionės į tėvynę Lietuvą.

Iš eilės kalbas pasakė šie kalbėtojai: SLA prezidentas F. J. Bagočius, Dr. A. Petrikas, Lietuvos generalis konsulas J. Budrys, SLA sekretorius M. J. Vinikas, SLA išdėininkas K. P. Gugis, SLA vice prez. J. K. Mužukna, Tėvynės redaktorių Kl. Jurgelionis, SLA išdo globėjas S. Mockus, SLA išdo globėja E. Mikužienė, Verslo redaktoriaus (iš Lietuvos) A. Briedis, kuris taipgi į Lietuvą išvyksta; J. Trečio-šienė, SLA Kontrolės Komisijos pirmininkas J. V. Gri-nius, Lietuvos Amatinkų Tarybos atstovas J. Valentu-nonis (irgi grįžtąs į Lietuvą), Dr. Šliupo dukrelė Dr. Aldona Šliupaitė. Telegrama laimingos kelionės Šliupams įalinkėjo Vienybės redaktoriaus S. E. Vitaitis ir jo žmo-na.

Visų kalbos buvo gana ilgos ir visi gražiai ir nuosekliai apibūdino mūsų veteraną darbus kaip Amerikos lietuviams, taip ir mūsų tėvynę Lietuvai. Iš tų visų kalbų galėjai susidaryti tikrą Dr. Šliupo darbų nuopelną lietuviams ir Lietuvai nuo pirmųjų jo atvykimo dienų į Dėdės Samo žemę ir iki paskutiniųjų ir dabartinio tiesiog pasislytymo grįžtant į Europą ir podraug į Lietuvą, kuomet šiuo laiku tenai verda karo pragaras.

Paskutinių kalbėtojų pakviestas garbės svetys Dr. J. Šliupas, kuris pasakė ilgą ir nuoseklia kalbą. Visų pirma jis pareiškė, kad Washingtono ir Lincolnio žemė jam visuomet buvo miela, nes jis čia rado prieglaudą-laisvę pabėgęs iš rusų persekiojimo; tų pačių rusų, kurie už jo gyvą ar negyvą galvą buvo skyrę 20,000 rublių. Pirmos cionaitinio gyvenimo dienos buvo vargingos ir skurdžios. Jis buvo aršus "priešas" lietuvių dvasiškijos ir lenkų, kurie net savo vaikus baugino "baisiuoju" Šliupasu. Dabar jam brangi ši žemė ir brangūs tie sandarbininkai, kurie padėjo sunkių lietuviybės darbų dirbti. Jis norėtų juos juodažniau aplankyti. (Šiuos žodžius tardamas, mūsų geriamas veteranas susigraudino ir jam keletas ašarų per senus poakius nuriedėjo.) Dabar sunkioji mūsų tėvynės buklė verčia jį grįžti atgal ir šiuo-tuo savų darbų prisidėti.

Kaip ir visuomet mylintis savo brolius šviesti ir mokin-ti, šiuo tarpu jis savo prakalboje tų patarimų mums nepaslykštėjo suteikti. Ragino mokyti ir šviesti, o su mokslo ir apšvietos pagalba daug ko galima pasiekti. "Gyvename didelių išradimų ir pažangi-kime ir eikime sykiu su pažanga".

Seniau daug ko pergyveno Europa. Po šio karo ir bus didelis sukrėtimas. Bet Lietuva po to sukrėtimo pasiliks celiybėje: ji atgaus Vilniją ir Klaipėdą...

Kalbėdamas apie Lietuvą, Dr. Šliupas pareiškė, kad dabartinis prez. A. Smetona kaip žmogus yra geras, bet jis savo politiką vedė Mussolinio pavyzdžiu. Uždraudė kitoms politinėms partijoms veikti, o leido tik vienai (tautininkų), kuriai bepolitikaus-jant Lietuvoje pasireiškė ali-larkija. Todėl Lietuva šio

nelaimingais keliais: su lenkais pasirašyta sutartis ir apie Vilnių nebeliko kas galvoti, o prie to netekome ir Klaipėdos. Naujoji vyriausybė eina geresnėmis vėžėmis ir Lietuvoje dabar yra daugiau teisybės ir lygybės. Kaslink įčios Lietuvos, tai kurie bėgy pastarųjų dvidešimties metų ten nebuvo, savo tėvynės dabar net negalėtų pažinti. Gražūs keliai, miestai ir miesteliai, daug mokyklų kas reikalinga tautai ir kas sudaro iautą. Lietuva per tuos 20 metų yra pažengusi milžiniškus žingsnius pirmyn. Bet vis tik ten dar dvasinė nelaisvė ir sunku veikti.

Kadangi kiti kalbėtojai Dr. Šliupą išaukštino, tai jis pareiškė, kad gal tokios pagarbos ir neužsitarnavo, bet vis tik savo gyvenime daug dirbo, dar dirba ir dirbs kiek jo jėgos tesės.

Patarė amerikiečiams lietuviams bendrauti kai kuriuose svarbiuose kultūriniuose reikaluose. Jo nuomone, būtų gerai, jei Amerikos lietuvių įsteigtų Lietuvių Tautos Fondą, su kurio pagalba būtų galima daug kas nuveikti ir atsiekti. Galėtų įsteigti lietuvių kalbos mokyklėles, chorus, orkestrus ir tt., su kurių pagalba Amerikoje gimę lietuvių daugiau prisirytų prie senųjų lietuvių veikimo. Patarė lietuviams siekti valdiškų darbų, su kurių pagalba gali lietuvių daug aukščiau pakilti. Prašė, kad vienas kitam nepavydėtų me ir vieni kitus svarbiuose darbuose paremtume.

Kadangi pradžioje sakomų kalbų buvo lyg ir aiškiau duota suprasti, kad šis Dr. Šliupo atsilankymas pas Amerikos lietuvių yra paskutinis, tai jis, baigdamas savo kalbą, pareiškė, kad tai nėra paskutinis ir gal kada nors susitikime ir svarbiais lietuvių reikalais pakalbėsime Dėdės Samo žemėje. O mums iki to laiko palinkėjo šviesti ir dirbti, kuomet jis traukia į savą senąją tėvynę, kur jį širdis ir pareigos šaukia.

Išleistuvių vakarienė buvo jauki ir įspūdinga. Ypač ji buvo įspūdinga todėl, kad mes turėjome progos širdingai palinkėti laimingos kelionės tam mūsų veteranui, kuris visą savo gyvenimą yra padėjęs lietuvių labui.

Rugsėjo 17 dieną su savo žmona ir suneliu Dr. J. Šliupas išvyko į Lietuvą. Jo palydėti susirinko būrelis vietinių veikėjų ir daktaro bei šeimos ypatišku draugu.

Mes linkime mūsų veteranui ir SLA garbės nariui laimingos kelionės į tėvynę Lietuvą, trokšdami, kad tai netų paskutinis mūsų linkėjimas ir kad mes dar turėsime progos pasimatyti Dr. Šliupo ir mūsų visų mylimoje Washingtono ir Lincolnio žemėje.

P. B.

Huntington Sta., L. I.

Ponios Danielienės sunus Vytautas išvyko į Lafayette, Ind., Purdue Universitetą keturiems metams, mokyti orlaivų inžinierium. Vytautas baigė Huntington Sta. aukštąją mokyklą su gerais pasiekimais. Komercijos skyriuje gavo pirmą prizą, taipgi gavo antrą prizą už aukštus laipsnius.

Vytautas yra lėto budo vaikas, bet viską rimtai apgalvoja. Paklaustas ar jis nesi-bijo taip toli nuo savo mamytės ir brolio atsiskirti, atsakė, kad nėra ko bijoti.

Linkim tau Vytautai ištvermės ir tapti tuomi, ko pageidauja.

Prastas biznis šių vasarą

Visi skundžiasi, kad šiemet daug prasčiau einasi, išskyrus kelis, kurie gal tyčia gijiasi. Priežastis tame, kad vasara buvo labai vėlyba ir šal-tas oras tęsėsi iki pabaigos rugpjūčio. New Yorko Pasaulinė Paroda taip pat labai daug pakenkė, nors kai kurie tikėjosi iš Pasaulinės Parodos labai daug.

Nukentėjo daugelis ukininkų

Sausra ir šalta vasara čia taip nudegino dirvas, kad vietomis atrodydavo, tartum didžiausių šalnų buta, o lietaus per dešimt savaitių nebuvo. Uodų čia šiemet labai daug buvo, gal iš Jersey čia suskrido, o tas Long Islando ukiams nėra pakenčiama. Del to kainos visokių daržovių bus labai aukštos. Pavyzdžiui imkim bulves. Vidutiniškai imant iš akro žemės prikisdavo nuo 250 iki 300 bušelių, bet šiemet iškasta apie 50 bušelių ir mažiau. Tas pats ir su visomis kitomis daržovėmis.

J. S.

So. Boston, Mass.

Pikniko tikėty
laimėtojai

Lietuvių Radio Korp. pirma penkių metų sukaktuvių milžiniškame piknike Keistuolio Parke rugpjūčio 27 dieną dovanas laimėjo sekan-tys: 1 — \$200 I. J. Fox palta laimėjo Valerija Grigas iš Hudson, Mass.; 2 — kelionę į Pasaulinę Parodą N. Y. traukiniu abi puses laimėjo Anne Kizzo iš Cambridge; 3 — \$45 vertės 1940 m. Zenith combination radio ir patefono setą laimėjo Wm. F. Larey iš Norwoodo; 4 — \$10 vertės patogų "Ladies Boudoir Chair" laimėjo S. Shubow iš Brookline; 5 — \$10 vertės puikų elektrinį laivo pavydalo laikrodį laimėjo N. Bodnar iš Mattapan; 6 — \$10 pinigais laimėjo Wm. Zerveckas iš So. Bostono; 7 — \$5 pinigais laimėjo Stella Andrews iš Dorchester; 8 — \$5 pinigais laimėjo Amelia Pavilonis iš S. Bostono; 9 — \$5 pinigais laimėjo M. Sangas iš Brightono; 10 — \$5 laimėjo Prudence Charnausky iš Dorchesterio; 11 — \$5 vertės Helene Curtiss Permanent Wave laimėjo Agnes Kuliešius iš Broktono; 12 — \$5 vertės Gabrieleen G10-Tone Permanent Wave laimėjo Catherine

Milėnas iš So. Bostono; 13 — \$3.50 Tru-Art Permanent Machineless Wave laimėjo savininkė Mary Potzko iš Bostono; 14 — \$50 čekį kaip įmokėjimo mokėstį pirkti parlor setą arba Cold-Wall mados refrigeratorių laimėjo Mrs. Amons, 85 North St. iš Worcesterio.

Lietuvių Radio Korp. dėkoja visiems, kurie atsilankė ir parėmė pirmą penkių metų sukaktuvių pikniką, kurs įvyko rugpjūčio 27 dieną, Keistuolio Parke, E. Dedham. Taipgi dėkoja visiems, kurie piknike taip daug ir nuosirdžiai dirbo.

Į Pasaulinę Parodą

Iš So. Bostono į N. Y. Pasaulinę Parodą dalyvauti Lietuvių Dienos programoje išvažiavo radio dainininkės "Šešios Birutės", vadovaujant Valentina Minkienei, Gabijos Choras, vadovaujant Stasiui Faurai, šokikės susidariusios iš Šešių Biručių ir Gabijos Choro narių, Stepono Dariaus Posto Benas ir vaikų šokių grupė, vadovaujant Onai Ivaškienei, išvažiavo busais, laivu ir traukiniu. Teko girdėti, kad išvyko ir daugelis žymių veikėjų, kaip Dr. Juozas Landzius su žmona, advokatai Salmi, S. Mockus ir daugelis itų. Taipgi girdėjome, kad J. Yaskievičius iš Hudsono su keilias draugas skrido iš Bostono į N. Y. lėktuvu. Steponas ir Valentina Minkai, Lietuvių Radio Korp. programų vedėjai irgi išskrido į N. Y. Pasaulinę Parodą rugsėjo 10 dieną po programos, kad pributi laiku Lietuvių Dienos programoje dalyvauti. Tad matyti, kad Bostono ir Mass. lietuviai gerai reprezentavo lietuvių Pasaulinėje Parodoje Lietuvių Dieną.

Rep.

Brooklyn, N. Y.

Vedasi Albertas Tamkus

Teko sužinoti, kad apsiaveda Albertas Tamkus su p-le Amalia Brazinskaite. Šliubas bus rugsėjo 24 dieną Apreiškimo Panelės Šv. bažnyčioje. Laikė šliubo dainininkas Kazys Hoffmannas sugiedos Schuberto Ave Maria.

Jaunuolis A. Tamkus yra gerai žinomas dainininkės ir muzikos mokytojos Violetės Tamkiutės brolis. Jis taipgi yra muzikos mėgėjas ir dalyvauja Dainos ansambly.

Linkime Albertui ir Emilijai daug laimės ir linksmo vedybinio gyvenimo.

Draugas.

Kelionės į Lietuvą reikalu

Kaip ir kitos Trans Atlantišės linijos, Svedų Amerikos Linijos raštinė New Yorke praneša, kad laivakortės nuo rugsėjo 6 d. pabrangintos, del žemiau nurodytos priežasties.

Prie esamos kainos, galioje dabar, dar reikalinga primokėti priedinis mokėstis. Išplaukimams iš New Yorko į Gothenburgą: Kabin klase — \$75, Turistų klase — \$55, Trečia klase — \$45 — išplaukiant M. S. Kungsholm ir Gripsholm. Kabin klase — \$60, Trečia klase — 45 — išplaukiant S. S. Drottningholm. Išplaukimams iš Gothenburgo į New Yorką: Kabin klase — \$110, Turistų klase — \$80, Trečia klase — \$70 — išplaukiant M. S. Kungsholm ir Gripsholm. Kabin klase — \$90, Trečia klase — 68 — išplaukiant S. S. Drottningholm laivu.

Šis žingsnis buvo būtina reikalingas padengimui kolocalio pabranginimo apdraudos, kurią linijos dabar privalo mokėti už laivus Trans Atlan-

tiniam plaukiojime ir pabrangintą atlyginimą darbininkams laive. Jei ne priedinis mokėstis Svedų Amerikos Linija būtų priversta panaikinti laivų tvarkaraštį ir sulaukyti išplaukimus. Ir tokiu būdu vienintėlis tiesioginis susisiekimas tarp Amerikos ir Švedijos ir tarp Švedijos ir Lietuvos susilaikytų. Manoma, kad ši padėtis bus tik laikina ir gal greit grįš į normalę padėtį.

Svedų Amerikos Linija, del atsargos ir palaikymui laivų kursavimo, rado būtinu reikalingai prisilaikyti kariaujančių valstybių nurodymų: laikinai nukreipti nuo regulierios linijos arti Britanijos salų ir šiaurės jūros. S. A. L. laivai iki vėlesnio pranešimo pakrups Jaučiau į šiaurę, į Norvegijos ir Švedijos teritorijos neutralės juras. Del šio pakeitimo apskaičiuojama ims daugiau laiko perplaukti Atlantą, todėl ir prisiejo padaryti kai kurių S. A. L. laivų išplaukimų pakeitimams.

Turizmo žinios.

Faktai iš Lietuvos Atstatymo Bendrovės Istorijos Teismo Eigoje

Lietuvos Atstatymo Bendrovės šerinkų byloje prieš A. B. Strimaitį, A. Trečioką ir Mikalauską yra priekertas A. B. Strimačio liudijimas duotas jo tardyme 1923 metais dėl bendrovės šerų pardavinėjimo. Advokatas K. Jurgėla mums prisiuntė lietuvišką vertimą to Strimačio liudijimo, kurį dėl jo įdomumo čia talpiname. Iš Strimačio to laiko liudijimo matyti, kad jau 1923 metais Atstatymo Bendrovė buvo bankruto stovėjusi, kad buvo parduota bendrovės šerų už \$423,000 prieš 1919 metus, bet 1923 metais bendrovė beturėjo tik \$120,000 turto, o tame skaičiuje \$54,000 vertės banko šerų. Tie banko šerai vėliau buvo parduoti už \$59,000. Byla dabar eina, kad patyris kaip A. B. Strimaitis su A. Trečioku praleido tą paskutinį bendrovės turtą ir kad atgavus iš jų \$28,000 bendrovės pinigų gauti iš Lietuvos per konsulą J. Budrij. — Red.

(Zemiau telpa ištisas vertimas iš bylos Nr. 8818 1924, New Yorko Aukšč. Teisme N. Y. Apskričiai, kuomet Valstybės Gynėjas uždraudė pardavinėti šios B-vės akcijas. Bylos vardas: "People of the State of New York vs. Lithuanian Development Corporation". Akcininkų komitetas vėliau parupins parodymus ir iš dabar vedamos bylos.)

TARDYMAS, pasiremiama N. Y. 1923 m. Įstatymu 649 Skyr., kaip pakeista 1925 m. Ist. 600 Sk., vykęs N. Y. Valstijos Gynėjo raštinėje, 49 Chambers St., New York, N. Y. 1924 m. sausio 14 d.

Tardytojas — Abraham Rosenthal, Valst. Gynėjo Padėjėjas.

Liudytojai: Andicat Benjamin Strimaitis, L. A. B-vės sekr.

Andicat Benjamin Strimaitis, teisėtai prisaiškintas, paliudijo sekamai:

P. ROSENTHAL: Klaus. Tamsta esi Lietuvos Atstatymo B-vės sekretorius?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Kaip ilgai Tamsta buvai sekretorius?

Ats. Nuo 1920 m. Kl. Kada korporacija buvo suorganizuota?

Ats. 1916 metais. Kl. Kokiam tikslui?

Ats. Atstatyti suvargusių (distressed) kraštą Lietuvoje. Kl. Kiek šios korporacijos kapitalo akcijų buvo visuomenei parduota?

Ats. \$433,000 vertės. Kl. Iš kokios akcijų rūšies šios kapitalinės akcijos susideda?

Ats. Visos paprastos (common). Kl. Po kiek akcija?

Ats. \$10.00. Kl. Išleistos akcijos yra paprastos \$10.00 par vertės ir \$423,000 vertės buvo visuomenei parduota?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Kiek viso yra išleista kapitalinių akcijų?

Ats. Inkorporuota, vienas milijonas. Kl. Einant kurios valstijos įstatymais?

Ats. Delaware. Kl. Kada paskutinį kartą jūsų bendrovė siūlė visuomenei akcijų parduoti?

Ats. Kiek aš atsimenu, 1919 m. spalio mėn. Kl. Jūs visas tas akcijas pardavėte prieš 1919 m.?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Jūs nepardavėte jokių akcijų po 1919 m.?

Ats. Ne, Tamsta. Kl. Tamsta buvai sekretorius nuo 1920 metų, ar ne?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Kas yra jūsų bendrovės įdininkas?

Ats. A. S. Trečiokas. Kl. Ar bent kada bendrovė paskelbė dividendą?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Kada?

Ats. 1918 ir 1919 m. Kl. Kokio dividendą neskelsite po 1919 m.?

Ats. Ne, Tamsta. Kl. Kokio turto bendrovė turi parodyti už tuos surinktus \$423,000?

Liudytojas — Anicetas B. Strimaitis, sekretorius.

Ponas Rosenthal: Kl. Ar jūs pardavėte kokių kapitalinių akcijų po 1924 m. sausio mėnesio?

Ats. Ne, Tamsta. Kl. Ar jūs jų siūlėte parduoti?

Ats. Ne, Tamsta. Kl. Kokiu būdu jūsų bendrovė verčiasi dabartiniu laiku?

Ats. Vienintelės mano biznio pajamos yra nuomų rinkimas, viso apie \$8,500.

Kl. Kas daroma su tais \$8,500?

Ats. Mes mokame sekretoriaus algą, džiaunitoriaus, taksus, vandens nuomas ir padengiamo visas organizacijos išlaidas.

Kl. Tamsta nori pasakyti, kad \$8,500 yra bruto pajamos, ir kad iš šios bruto pajamos jūs mokate savo organizacijos išlaidas?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Taip kad nebelieka jokių pinigų dividendui skelbti?

Ats. Ne, Tamsta. Kl. Jūs neskelbėte dividendų per praėjusius tris ar keturis metus?

Ats. Keturis metus. Kl. Jūsų firma šiuo laiku nebegali sumokėti visų savo obligacijų savo akcininkams?

Ats. Jokių dividendų, ne. Kl. Jūs nebegalite jiems atgal sumokėti už jų akcijas netgi?

Ats. Ne. Kl. Jūsų akcijų atsakomybė yra virš \$400,000?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Šiose aplinkybėse kaip ilgai jūs galite likti viznyje?

Ats. Mes traukiame iš taupmenų. Į tris metus mes atmoke \$16,000 skolų. Ankščiau mes daugiau turėjome skolų, negu tiek.

Kl. Kaip jūs galėtote atmokėti \$16,000 į tris metus, jei jūsų bruto pajamos yra \$8,500. Jums išmokėjus savo operacijų išlaidas, jūs beturite likus tik apie \$1,000 į metus?

Ats. Mes sutaupėme po \$1,500 į metus. Kl. Kaip jūs galite išmokėti \$16,000, jei jūs sutaupote tik \$1,500 per metus?

Ats. Well, tas būtų atsakomybė (liability). Kl. Ar yra pareigūnų, gaudančių bent kokias algas?

Ats. Taip, vienas. Kl. Kokia jo pavardė?

Ats. A. B. Strimaitis. Kl. Kiek?

Ats. \$40.00 į savaitę. Kl. Kokius patarnavimus jis atlieka bendrovei?

Ats. Rupinasi namų dalimi ir dalimi reikalų Europoje. Kl. Kokius reikalus Europoje Tamsta aprūpina bendrovei?

Ats. Susirašinėjamai, in- struktuoti manadžerį ką daryti.

Kl. Ką jūs turite Europoje? **Ats. Mes turime sudarę ke- turias organizacijas.**

Kl. Tos organizacijos neduo- da jokio pelno bendrovei? **Ats. Jos tebegyvoja.**

Kl. Jos tebegyvoja, tik ta prasme, kad jos yra sukurtos, bet jos negamina jokių finan- siųjų rezultatų bendrovei? **Ats. Jos negamina.**

Kl. Leisk man Tamstos pa- klausti šį klausimą: kokiems tikslams ši bendrovė buvo vy- riausiai sukurta? **Ats. Atstatyti Lietuvą ben- drai.**

Kl. Jūs pardavėte apie \$400,000 šios bendrovės kapi- talo akcijų? **Ats. Taip.**

Kl. Bendrovė buvo suorga- nizuota vienam milijonui dole- rių? **Ats. Inkorporuota, taip Tamsta.**

Kl. Akcijų kapitalas vienas milijonas dolerių, sudarytas iš 100,000 šerų po \$10.00 par vertės?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Suorganizuota pagal De- laware valstijos įstatymus?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Vienintelis turtas, kokį bendrovė dabar turi, yra ek- vitetas namuose adresu 294 8-th Avenue?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Iš kurio yra apytikriai \$8,500 bruto pajamų į me- tus?

Ats. Mes turime sutartį nuomai (lease) tuose namuose dešimčiai metų, kuri moka \$7,000.

Kl. Tatai yra jūsų pajamų dalis? **Ats. Taip, Tamsta.**

Kl. Koks bankas yra jūsų nuomininkas? **Ats. The Baltic States Bank.**

Kl. Jie moka \$7,000 į me- tus? **Ats. Taip, Tamsta.**

Kl. Jūs neturite jokio kito turto, apart intereso tuose na- muose? **Ats. Mes turime akcijų ta- me banke.**

Kl. Jūs nieko negavote iš akcijų šerų? **Ats. Dar ne, bankas tėra jaunas, tik dviejų metų.**

Kl. Kiek akcijų šerų tame banke jūs turite? **Ats. 1923 m. gruodžio 31 dieną mes turėjome savo šerų, bet dabar juos pardavėm.**

Ats. Mes nebeturime akcijų dabar- tiniu laiku, bet aš kalbu kaip kad 1923 m. gruodžio 31 d.

Kl. Jūsų balanso lapas 1923 m. gruodžio 31 d. turi įrašą apie akcijas Baltic banke už \$54,860?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Ar ši bendrovė tebėra savininkė akcijų Baltic States banke?

Ats. Dabartiniu laiku, ne. Kl. Kada bendrovė nusikra- tė šių banko akcijų?

Ats. 1924 m. sausio mėn. Kl. Kam ir už kokią sumą?

Ats. Kam aš negalėčiau pa- sakyti. Tatai buvo žmonių grupė, kurie nupirko akcijas, keturi ar penki žmonės.

Kl. Kiek jie užmokėjo ben- drovei? **Ats. Po \$135.00 už šerą už 422 šerus.**

Kl. Kur yra šie pinigai? **Ats. Banke.**

Kl. Depozuoti bendrovės kreditan? **Ats. Taip, Tamsta.**

Kl. Jie dar nėra niekeno su- naudoti? **Ats. Ne.**

Kl. Ką manoma daryti su šiais pinigais? **Ats. Investuoti į tulus na- mus Newark.**

Kl. Taip kad jūsų turtą su- caro jūsų turimi banke pinigai ir pajamos iš namų? **Ats. Taip, Tamsta.**

Kl. Kiek sudaro jūsų visas turtas (assets)? **Ats. \$120,000.**

Kl. Kaip Tamsta apskaičiuo- ji jūsų turtą esant \$120,000? **Ats. Ekvitetas šiuose na- muose, \$30,000; banke apie \$50,000.**

Kl. Tatai yra tik \$80,000? **Ats. Taip, Tamsta.**

Kl. Tai kodėl Tamsta sa- lai, kad jūsų turtas yra \$120,000? **Ats. Mes turime daugiau turto (assets) Europoje.**

Kl. Kokį turtą jūs turite Europoje? **Ats. \$40,000.**

Kl. Kas sudaro jūsų turtą Europoje? **Ats. Lietuvos bonai, lietu- viški europiniai investimentai.**

Kl. Jie neturi jokios vertės? **Ats. Jie tenai tebėra.**

Kl. Kaip ten bebūtų, netgi jei mes intume Tamstos skait- menis, jūsų europiniai ir jūsų

lietuviški bonai kruvon sudė- jus, plius jūsų turimi banke pinigai, ir jūsų ekvitetas šio- je nuosavybėje 8-je Avenue, visa jūsų turto (assets) su- ma, pagal Tamstos paties skaitmenis, būtų apie \$120,000?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Ir prieš šiuos kreditus jūs turite \$438,000 atsakomy- bę už akcijas, ar tas tiesa?

Ats. Ne, \$358,138. Kl. Tad jūs įmonė yra vi- siškai nepajėgi skolas mokė- ti (absolutely insolvent) šiuo laiku?

Ats. Ne, ji nėra. Kl. Aš kalbu kiek liečia ju- sų atsakomybę už akcijas?

Ats. Taip. Kl. Kokiai žmonių rūšiai jūs pardavėte šias akcijas?

Ats. Bendrai. Kl. Argi jūs neapsiribavote šių akcijų pardavimu lietu- viams?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Jūs pardavinėjote jas mažais kiekiais, po 5—10 šerų kas sykį?

Ats. Taip. Kl. Kiek šerinkų jūs tu- rite?

Ats. 6,300 šešiasdešimt tris šimtus. Kl. Jūsų akcijų pardavinė- jimas apribotas visoms Suvie- nytoms Valstijoms?

Ats. Taip, Tamsta, bet dau- liausia New Yorko valstijoje. Kl. Bendrovė investavo di- džiumą savo pinigų Lietuvoje, aš spėju?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Jie pirkė akcijas ketu- riose bendrovėse?

Ats. Taip, Tamsta. Kl. Koks buvo šių keturių bendrovių biznio pobudis?

Ats. Viena jų yra ukio pa- dargų dirbtuvė, viena yra sė- menų aliejaus (linseed oil) dirbtuvė ir trečioji yra impor- to ir eksporto organizacija. Ketvirtoji yra kredito bankas.

Kl. Kiek pinigų buvo inves- tuota į šias bendroves? **Ats. \$200,000.**

Kl. Paašrink aplinkybes, kokios privedė prie nuostolių dėl jų investavimo šiose ketu- riose bendrovėse?

Ats. Kai jie investavo 1918- 1919 metais, jie mokėjo \$37.50 už vieną tukstantį markių, ir 1922 metais aš ne- žinau kiek buvo rinka verta.

Kl. Tatgi dėl užsienių valiut- os rinkos jie neteko savo pi- nigų? **Ats. Taip, Tamsta, Mes taigai investavome kitose spe- kuliacijose.**

Kl. Kokiose spekuliacijose? **Ats. Resocino gamyboje, tas yra vartojama kaip dažas.**

Tatai buvo apie \$80,000, ir mes įdėjome \$18,000 į Laisvės Bonus, ant kurių turėjome mažą nuostolį.

ATIDĖTA ligi pirmadienio, kovo 10 d., tikslu pasirašyti šį parodymą.

(pasirašė) A. B. Strimaitis, SĮUOMI SUTARIAMA, kad minėtas atsakovas sutinka su- silaikyti nuo pardavinėjimo bent kokių akcijų šerų aukš- čiau minėtoje korporacijoje, ir kad (teismo) orderis ta prasme būtų duotas šioje by- loje, be pranešimo.

Datuota: New York, N. Y., 1924 m. kovo 7 d.

(pas.) A. B. Strimaitis, Lietuvos Atstatymo B-vės sekretorius.

New Yorko Valstija }
New Yorko Apskritis }

Atatinkamai prisaiškintas, Abraham Rosenthal pareiškia:

Aš esu New Yorko Valstijos Vyriausios Valstijos Gynė- jos padėjėjas ir rupinuosi bei vedu šią bylą Vyr. Valstijos Gynėjo, Hon. Carl Sherman, vardu.

Aš iškvociau Andicatą Ben- jaminą Strimaitį 1924 m. sau- sio 14, sausio 16 ir kovo 7 die-

nomis ir, pasiremdamas minė- tu parodymu, tikiu, kad atsa- kovė korporacija yra bevil- tiškai nepajėgi skolas sumo- kėti (hopelessly insolvent) ir negali padengti savo atsako- mybės savo akcininkams dėl to fakto, kad jų atsakomybė už akcijas yra apie \$358,000, gi jų turtas nesiektų daugiau kaip \$120,000, jei minėtojo Strimačio parodymai būtų imami kaip tikras pinigas (face value). Kad tolimesnis minėtos atsakovės korporaci- jos kapitalo akcijų pardavinė- jimas būtų visuomenės pri- gaudinėjamas (fraud upon the public), atsižvelgiant į faktą, kad šiuo laiku bendrovė nega- li pilnai padengti savo obliga- cijų savo akcininkams, ir to- dėl visuomenės geriausi inte- resai reikalauja, kad drau- džiantis įsakymas būtų tuč- tuojau duotas, draudžiant mi- nėtai atsakovei derėti, parda- vinėti ar siulyti parduoti bent kokias savo kapitalo akcijas visuomenei.

Kad čia jungiamas atsako- vės šioje byloje, Lietuvos At- statymo Bendrovės, sekreto- rius pasirašytas susitarimas, sutinkant, kad minėta bendro- vė susilaikys nuo tolimesnio savo kapitalo akcijų pardavi- mo ir kad įsakymas ta pras- me būtų duotas be pranešimo.

Kad jokio ankstyvesnio pra- šymo šiam įsakymui gauti ne- buvo paduota.

(pas.) Abraham Rosenthal.

Prisiektą mano akivaizdoje šią 1924 m. kovo 7 d.

Alfred W. Jones
Commissioner of Deeds,
City of N. Y.

SUPREME COURT —
NEW YORK COUNTY
THE PEOPLE OF THE
STATE OF NEW YORK,
Plaintiffs,
against
LITHUANIAN DEVELOP-
MENT CORPORATION,
Defendant.

Index No. 8810 1924.

Pasiremiant čia prijungtu afideivitu Abraham Rosent- hal'o, New Yorko Valstijos Vyr. Valstijos Gynėjo Padė- jo, prisiektu 1924 m. kovo 7 d., A. B. Strimačio parodymu, datuota 1924 m. sausio 14,

1924 m. sausio 16 ir 1924 m. kovo 7 dd., ir susitarimu, da- tuotu 1924 m. kovo 7 d., kas visas čia prijungia, iš ko atrodo, kad New Yorko Val- stijos Vyriausias Valstijos Gynėjas tiki, kad visuomenės

geriausiam interesui yra rei- kalinga, kad indžionkšenas bu- tų išduotas, sulaukęs aukščiau minėtą atsakovą nuo tolimes- nio savo kapitalo akcijų par- davimo, šiومي

ISAKOMA, kad atsakovas, Lietuvos Atstatymo Bendrovė, jos agentai, tarnautojai ir samdiniai būtų ir šiومي jiems draudžiama ir sulaukoma nuo savo kapitalo akcijų derėjimo, pardavinėjimo ar siulymo par- duoti New Yorko Valstijos žmonėms.

Datuota: New York, N. Y., 1924 m. kovo mėn. 7 d.

(pas.) GEORGE V. MILLAN,
J. S. C.

(Aukšč. Teismo Teisėjas)

Irekorduota 1924 m. kovo 11 d. New Yorko Apskritis Klerko Raštinėje.

PRIERASAS: Šios bylos duomenys parodo, kad dabar vedamos bylos J. Dumčiaus, visų akcininkų vardu, pareiš- timas, kad atsakovai B-vės turtą laiko savo asmeninio turto dalim (žr. Strimačio pa- rodymą "mano biznio") yra tiesa. B-vė buvo, Valstijos Gynėjo žodžiais, "hopelessly insolvent" 1924 metų pradžio- je, bet jos direktoriai tebežai- dę toliau smulkų investorių taupmenomis, akcininkai, sto- kite skundę juos!

L. A. B. Šerinkų Komitetas.

Ar atlikote savo SLA. pareigą?

Reumatizmas Sausgėlė

Nesikankykite savęs skaus- mais, Reumatizmu, Sausgė- liais, Kaulų Gėlimu, arba Mėš- lūgiu raumenų sukimu, nes skaudėjimai ant patalo pagul- do.

CAPSICO COMPOUND mo- stis lengvai pašalina viršmi- nėtas ligas; mums šiandien daugybė žmonių siūnčia pa- dėkavones pasveikę. Kaina 50c., per pašta 55c. ar dvi už \$1.05.

Knyga: "SALTINIS SVEI- KATOS" augalais gydytis, kaina 50 centų.

Dukart virtinė 75c.

Justin Kulis
5259 South Halsted Street,
CHICAGO, ILLINOIS.

Lietuvių Kalbos Gramatika
Pritaikyta Amerikos Lietuviams Mokytis Kalbą
SUTAIŠE DR. D. PILKA, Lietuvių Kalbos Mokytojas prie
MASSACHUSETTS DEPARTMENT OF EDUCATION
KAINA \$1.00
DR. D. PILKA, 528 Columbus Ave., Boston, Mass.

ŠTAI JUMS PROGA
"Naujoji Gadyne" — Vienas Doleris Metams

DEVYNI METAI kaip leidžiama populerus savitrašius "Naujoji Gadyne". Dabar nutarta leisti du kartu į savaitę. Tuo tikslu mūsų bendrovės direktija pas- kelbia vąjų ir tikisi gauti 1,000 naujų skaitytojų.

"NAUJOSIOS GADYNĖS" reguliari kaina 2 doleriai metam. Bet dabar, ruošiantis prie du kart savai- tinio laikraščio, naujiems skaitytojams toji kaina ant pusės nukartama — už vieną dolerį metams.

VIENAS DOLERIS metams už savaitinį aštuonių pus- lapių laikraštį — pirmas tos rusies bandymas Ame- rikos lietuvių spaudos istorijoje.

NAUDOKITĖS tuo mūsų pasiūlymu šiandien ir rytoj: nelaukit ir neatidėliokit, nes terminas gauti "Nau- jąją Gadyne" už vieną dolerį metams yra trumpas ir nebus prailgintas.

PRIESINGAI, mūsų bendrovės direktija rezervuoja- si teisę savo pasiūlymą atšaukti, kaip greitai ji ma- tys reikalą tatai daryti.

RAŠYDAMI MUMS kartu įdėkite vieną dolerį — jūs gausit populerų 8 puslapių laikraštį. Adresuokite taip:

NAUJOJI GADYNĖ
220 Leonard Street
Brooklyn, N. Y.

Žinios iš Lietuvos

Lietuvių laisva zona Klaipėdoje

Paskutinėmis dienomis Klaipėdos uoste pradėti darbai aptverti Lietuvai skirtą laisvosios zonos sritį, kaip tai yra numatyta susitarime. Į laisvąją zoną žiemos uoste patenka ir valdiškasis locų namas, kur bus įrengta Lietuvos muitinė ir kai kurios kitos zonoje veikiančios įstaigos. Į uosto bendrovės direktorių VI. Statkų kreipiasi begalės žmonių su prašymais gauti tarnybas laisvojoje uosto zonoje. Prašančiųjų tarpe labai daug ne tik lietuvių, bet ir vokiečių.

Su Klaipėdos uosto jūrinį susisiekimą palaiko Lietuvos Baltijos Lloyd'o laivai "Panevėžys", "Kaunas", "Šiauliai", "Mariampolė", "Kretinga" ir "Utena", kurie yra perregistruoti į Šventosios uostą ir plaukioja po Lietuvos vėliava, taip pat du "Sandėlio" bendrovės laivai "Nida" ir "Venta", kurie plaukioja po Lietuvos vėliava, bet dar nėra perregistruoti į Šventosios uostą.

Taip pat į Klaipėdą atplaukia Lietuvos Nemuno laivai, kurie atveikia baidokus iš Kauno ir gabena prekes vidaus vandeniu keliais.

Klaipėdos kraštą prijungus prie Vokietijos, Klaipėdoje buvo likę mūsų pasienio policijos laivai "Saulys", "Aitvaras", "Zaibas", ir kt. Tie laivai išgauti tik dabar ir jau išgabenti į Kauną. Idomu, kad tiems laivams Klaipėdoje nebuvo galima gauti gazolio — jo reikėjo atsigaubinti iš Kretingos. Taip pat gražintas ir kitas pasienio policijos — juos apsaugos turtas, likęs Klaipėdoje kartu su tais laivais. Gražintas ir vienas kuteris, kuris pernai buvo mūsų pasienio policijos sumintas juose su kontrabanda. Šis kuteris dabar nuvežtas į Šventosios uostą. (E.)

Lietuviai imami vokiečių kariuomenėn

Rugpjūčio 16 d. Klaipėdoje prasidėjo naujųjų ėmimas į Vokietijos kariuomenę. Imami yra, gi e nuo 1906 iki 1920 metų imtinai. Į vokiečių kariuomenę imami ir visi tie, kurie jau yra atitarnavę Lietuvos kariuomenėje. Pažymėtina, kad dabar imami į kariuomenę ir tokie klaipėdiečiai, kurie Lietuvos kariuomenėje nebuvo paimti dėl menkos sveikatos, fizinio trūkumo ir kt. (E.)

Klaipėdos gimnazija šventojon

Ministerių Taryba nutarė Klaipėdos Vytauto Didžiojo gimnaziją perkelti į Šventąją. Kol šventojon bus sudarytos gimnazijai veikti tinkamos sąlygos, gimnazija laikinai įsteigoma Palangoje. Be to, Ministerių Taryba pavedė Susisiekimo Ministerijai 300,000 lt. Šventosios-Darbenų geležinkelio žemės darbams užbaigti, nelaukiant samatos pakaitimo ir leido užpirti užsienyje reikalingą geležinkelui statyti medžiagą. (E.)

Džiaugsmas dingo

Klaipėdos vokiečiai ir suvokietėję lietuviai savo džiaugsmą jau baigė. Vos prisijungus Klaipėdos kr. su jais nebuvo galima susikalbėti, nes jautėsi labai išdidūs. Tačiau dabar kiekvienas memelėndis jau susiraukęs ir veidas raukšlėtas. Apie gerumą ir maisto brangumą visiškai nenori užsiminti. Įvairios rinkliavos, kaminų mokesčiai, mašinų užplombavimai ir kiaušinių plovimo mokesčiai jau baigia juos varginti. Klaipėdiečiai sako, kad prieš kovo 22 d.

gyvenimas buvo ramus ir labai geras, o dabar visas malonumas marmalėdas ir tylėjimas. (L. Z.)

Lietuviai Francijos užsieniečių kursuose

Kasmet Besancone, Rytų Francijoje, įvyksta vasariniai francų kalbos kursai užsieniečiams. Tuose kursuose šią vasarą mokosi 158 užsieniečių iš 22 valstybių, tarp jų ir lietuvių studentų grupė — viso 12 žmonių. Francų revoliucijos 150 metų sukakties proga, Besancono miesto rotušėje įvyko iškilmingas studentų užsieniečių, lankančių francų kalbos vasaros kursų, priėmimas. Sukaktuvių proga gražiai sveikinimo kalbą kurstantį vardu pasakė mūsų universiteto romanistikos instituto studentė Galina Lorencaitė. Besancono universiteto dekanas — kursų vedėjas iš anksto pareiškė pagėdavimą, kad visų užsieniečių studentų vardu kalbėtų lietuviutė G. Lorencaitė, kuri, jo manymu, esanti viena iš geriausių kalbančiųjų francūziskai. Lietuvaitės kalba iškilmių dalyvių buvo palydėta ovacijomis. Iškilmes aprašė vietos spauda, kuri pareiškė labai gražių jausmų lietuvių tautai, ta proga beveik ištisai pacituodama mūsų studentės pasakytą kalbą. (E.)

Pelių subadė vakarušninkai

Prieš kelias dienas viešame šaulių pasilinksminime Salake, ėmė trauksmaiti keli asmenys, jų tarpe pagarsėję mušeikos Vincas Černiauskas ir Jonas Juodka. Šauliai, vakaro rengėjai, trauksmaitis aptelė. Visai apt mus ir lietuvi užėjus. Damaošas bute mušeikos vėl susikibo. Tik čia išėjo liudniau, nes Jonas Juodka pelių perdūrė Vincui Černiauskui šoną, sunkiai jį sužalodamas. Černiauskas nugabentas ligoninėn ir, greičiausiai, mirs. Pažymėtina, kad abu trauksmaitinariai yra vedę, ir turi nemažas šeimas. Černiauskas turi net šešetą vaikų. (L. Z.)

Juros savaitės nuotaika Palangoje

Einant Juros savaitę prie taip trumpos Lietuvos pajūrio juostos, kiekvienam jaučiamas didesnis pasiryžimas įsitvirtinti nuosavam pajūry ir kelti visuose lietuviuose didžiąją jūros reikšmę valstybei ir tautai.

Pirmąsias Juros savaitės dienas skaitlingų ekskursijų neatvyko, nes visi nori pamatyti paskutinę Juros savaitės programą. Bet atskirų ekskursantų ir vasarotojų, kurie turi kiek laiko, atvyko ir vis atvyksta labai daug. Maisto parduotuvių ir valgyklų laikytojai įspėjami apsirūpinti didesne maisto atsarga, kad atvykstantieji gautų vietoj kas reikalinga nusipirkti. (L. Z.)

Gaisras Gargžduose

Naktį į rugpjūčio 15 d. Gargždų miestelyje kilo gaisras, per kurį ugnis sunaikino apie 250 trobėsių. Gaisrą gesinti buvo atskubėjusios Klaipėdos, Kretingos ir Palangos ugniagesių komandos, tačiau ir sutelktinėmis jėgomis nebuvo įmanoma sustabdyti išsiplėtusios ugnies. Visas miestelio centras ir eilė gatvių paversti nuodėgulių kruvomis. Dar nespėjus apgesinti degančių Gargždų, kilo gaisras Rietavo miestelyje, kurį tačiau pasisekė užgesinti vietos ugniagesiams ir gyventojams. Rietave sudegė 5 gyvenamieji namai ir 2 tvartai. (E.)

Nustojo veikti paukščių tyrimo stotis

Priskyrus Klaipėdos kraštą prie Vokietijos, ten pasiliko Vytauto Didžiojo Universiteto Gamtos Muziejaus paukščių tyrimo stotis. Ji buvo įsteigta Ventės Rago pusiasaly — Kintuose. Beveik kasmet toje paukščių tyrimo stoty budavo apžieduota 8,000—10,000 įvairių sparnuotųjų. Per eilę metų Vytauto Didžiojo Universiteto paukščių stebėkloje buvo apžieduota nemažiau kaip 90,000 įvairiausių sparnuotųjų. Bene daugiausiai iš Kintų su aliuminiais žiedeliais išskrisdavo šnekučiai, zylės, strazdai, musinukės, kielės ir kt. Kovo mėn. Vytauto Didžiojo Universiteto paukščių stebėkloje nustojo veikti. Nors Gamtos Muziejaus ir neteko savo stebėklos, tačiau to darbo nesuvažino. Ypačiai noriai prie to darbo prisidėjo jaunimas — moksleiviai. Jie šią vasarą apžiedavo daug šnekučių, kovų, pempijų, zlių, strazdų, laukinių ančių ir kt. sparnuotųjų. Liepos mėn. prasidėjo kiek sunkesni darbai, nes tenka apžieduoti didelius paukščius — pelėdas, apuokus, gančius, baulius, vištvanagius, sakalus, gerves ir kt. Plėšriuosius paukščius apžieduoti nėra lengva. Jie kartais puola prisitartinusį prie jų lizdo žmogų ir gali pavojingai nagais sužeisti. Todel kartais tą darbą tenka atlikti tamsumoj — naktį. Nuo pavasario pradžios iki dabar įvairiose provincijose vietose paukščiams (jaunikliams) ant kojų užmauta apie 3,000 žiedų. Iki vasaros pabaigos numatoma apžieduoti dar nemažą įvairių sparnuotųjų. Išplėtus paukščių žiedavimo darbą, gamtininkai turės tikslinių žinių, kur ir kokiose sparnuotųjų žiemoja ir svarbiausia per kokias žemes jie pasiekia tokius didelius atstumus, nes nuskrenda net po 7,000—10,000 km. (E.)

Sudaryti planai Lietuvą aprūpinti elektros šviesa ir energija

Susisiekimo ministeris inž. K. Germanas painformavo spaudą apie vyriausybės planus Lietuvai aprūpinti elektros šviesa ir energija. Elektrai Lietuvoje gaminti du svarbiausi šaltiniai yra upių ir durpių kuras. Žinovų teigimu mūsų upės gali duoti apie 150,000 kv. elektros energijos. Ligi šiol mūsų miestai ir miesteliai apsirūpina elektra privatinėmis arba savivaldybių įrengtomis elektrinėmis, kurių nemaža dalis kurenama importuojama nafta. Miestams ir pagal išgales visam kraštui pigia elektra aprūpinti vyriausybė yra paruošusi eilę projektų didžiulėms elektrinėms statyti. Viena galingsnė elektros stotis numatyta statyti Rekyvoje, netoli Šiaulių, ir iš jos tiekti elektros energiją Šiauliams, Kuršėnams, Radviliškiui, Šeduvai ir Panevėžiui, pastatant tam reikalingą transporto liniją, iš kurios galėtų gauti elektros energiją ir mažesni sunaudojimo punktai, kaimai ir miesteliai.

Jau visiškai pribrendo reikalas statyti didesnę hidroelektrinę Kauno rajone. Aukščiau Kauno Nemunas galėtų būti pakinkytas įėjai du kartų: prie Birštono (Birštono kilpos projektas) ir prie Pažaislio. Birštono kilpos projektu numatoma patvenkti Nemuną prie Nemaninių apie 17 m. aukščio, t. y. tiek, kad upė būtų sunaudota iki pat Vilniaus krašto sienos; iš šios užtvankos vandenį kanalu perleisti į Verknės slėnį prie Birštono ir čia pastatyti antrą užtvanką. Šiuo projektu abi užtvankos duotų apie 50,000 kv. bet jie būtų patys brangiausi (apie 60 mil. lt. t. y. t. y. tiek, kad paspiris būtų suderinti su Birštono užtvanka, duotų apie 28,000 kv. energijos. Neris numatoma sunaudoti įėjai taip pat du kartus prie Kleboniško su užtvanka apie 10 m. aukščio, kur galėtų būti gauta apie 11,000 kv. ir aukščiau Jonavos prie

Lietuviai verslininkai progresuoja

Šiuo metu Mariampolėje yra apie 400 parduotuvių, kurių daugiau kaip 60% yra lietuvių rankose. Dauguma jų parduotuvių yra įsigyvenusių, turi tvirtą ekonomiską pagrindą. Vidutinė įvairių prekių ir maisto produktų parduotuvė daro, maždaug, apie 3,000 lt. mėnesinę apyvartą. Keliolika lietuvių prekybininkų daro ir mažesnę apyvartą, tačiau ir jiems prekiauti apsimoka. Patyrimo atžvilgiu lietuviai prekybininkai taip pat gerokai pažengę. Beveik visi lietuvių prekybininkai susisipieję į verslininkų s-gs skyrių. (L. A.)

Išniekino kapines

Grobstuose nežinomi piktdariai išniekino vietos evangelikų kapines. Daugiausia sunaikinta lietuviškų užrašų kapinių paminklų. Begėdžiuose, Šilutės apskr., labai įjartinomis aplinkybėmis staiga mirė ukininkas Mikėlis Kybrancas, 41 metų amžiaus ir jo motina, 69 metų amžiaus. Jie mirė visai tuo pačiu laiku, nors gyveno atskiruose butuose. Jų skrodimo duomenys neskelbiami. (E.)

Daug gaisrų

Paskutiniuoju laiku Šiauliuose labai padažnėjo gaisrai, kurie daugiausia kyla dėl neatlaidumo. Neseniai sudegė žemėlis ir gaisras buvo kilęs net dviejose vietose, kur padarė žymių nuostolių. (L. A.)

Dar skirstosi į vienkiemus

Žemės Tvarkymo Departamento duomenimis Lietuvoje dar yra 3,070 neišskirstytų kaimų, 450,000 ha ploto. Padavusių prašymus skirstyti vienkiemiais yra 2,400 kaimų, 340,000 ha žemės ploto. Šiemet visame krašte žemėtvarkos darbus vykdo per 170 matininkų. Šiemet daugiausia bus išskirstyta viensėdžiai Ukmergės apygardoje — 120 kaimų, 19,295 ha ploto ir Utenos apygardoje — 113 kaimų, 12,305 ha ploto. (E.)

Sudaryti planai Lietuvą aprūpinti elektros šviesa ir energija

Susisiekimo ministeris inž. K. Germanas painformavo spaudą apie vyriausybės planus Lietuvai aprūpinti elektros šviesa ir energija. Elektrai Lietuvoje gaminti du svarbiausi šaltiniai yra upių ir durpių kuras. Žinovų teigimu mūsų upės gali duoti apie 150,000 kv. elektros energijos. Ligi šiol mūsų miestai ir miesteliai apsirūpina elektra privatinėmis arba savivaldybių įrengtomis elektrinėmis, kurių nemaža dalis kurenama importuojama nafta. Miestams ir pagal išgales visam kraštui pigia elektra aprūpinti vyriausybė yra paruošusi eilę projektų didžiulėms elektrinėms statyti. Viena galingsnė elektros stotis numatyta statyti Rekyvoje, netoli Šiaulių, ir iš jos tiekti elektros energiją Šiauliams, Kuršėnams, Radviliškiui, Šeduvai ir Panevėžiui, pastatant tam reikalingą transporto liniją, iš kurios galėtų gauti elektros energiją ir mažesni sunaudojimo punktai, kaimai ir miesteliai.

Jau visiškai pribrendo reikalas statyti didesnę hidroelektrinę Kauno rajone. Aukščiau Kauno Nemunas galėtų būti pakinkytas įėjai du kartus: prie Birštono (Birštono kilpos projektas) ir prie Pažaislio. Birštono kilpos projektu numatoma patvenkti Nemuną prie Nemaninių apie 17 m. aukščio, t. y. tiek, kad upė būtų sunaudota iki pat Vilniaus krašto sienos; iš šios užtvankos vandenį kanalu perleisti į Verknės slėnį prie Birštono ir čia pastatyti antrą užtvanką. Šiuo projektu abi užtvankos duotų apie 50,000 kv. bet jie būtų patys brangiausi (apie 60 mil. lt. t. y. t. y. tiek, kad paspiris būtų suderinti su Birštono užtvanka, duotų apie 28,000 kv. energijos. Neris numatoma sunaudoti įėjai taip pat du kartus prie Kleboniško su užtvanka apie 10 m. aukščio, kur galėtų būti gauta apie 11,000 kv. ir aukščiau Jonavos prie

Sučiupo stamboką kontrabandą

Mažeikių muitinė, turėdama žinių, kad per Latvijos sieną yra įgabenta kėdžių dugnams fanerinių lentelių, apie tai pranešė Šiaulių policijai, kuri padariusi kratą pas vietos prekybininkus Finkelšteina Izraelį ir Gerdimerį Icką rado 512 št. tų lentelių, kurios ir pasirodė įgabentos kontrabandos keliu.

Pas Mažeikių geležies prekybininką B. Blochą padariusi kratą buvo surasta 1,069 št. tokių pat lentelių, kurias Blochas sakėsi pirkęs dalį iš fabrikio, o kitą — iš vieno asmens. Tačiau tikrų pirkimo dokumentų nepastatė. Jau esama įrodymų, kad šios len-

Skurulių su užtvanka apie 17 m. aukščio ir vandens paspiriu iki Vilniaus krašto sienos ir Ukmergės. Ši užtvanka duotų apie 20,000 kw. Neris užtvanka prie Skurulių ir Nemuno užtvanka prie Pažaislio kiekviena kainuotų tarp 25—30 mil. lt. Šiuo metu pasidarė labai aktualūs elektros reikalai Vakarų Zemaitijoje: yra reikalo praplėsti Palangos, Kretingos, Plungės elektrinės ir duoti elektros energiją Šventajai. Šiame rajone norima pastatyti hidroelektrinę ant Minijos, iš kurios galima būtų gauti apie 1,200 kw. energijos ir kurios prie dabartinių sąlygų pakaktų ilgesniam laikui. Atėityje numatoma Minijos elektrinę sujungti per Telsius ir Kuršėnus su Rekyvos šilumine elektrine ir šių elektrinių veiklą suderinti. Minijos elektrinės projektas jau paruoštas ir jį ateinančiais metais galima būtų vykdyti. (E.)

Lietus sugriovė du malonus

Šiomis dienomis šiautė kelios audros su gausiu lietuviu ir padarė didelių nuostolių. Lekėčių valsė, Šėčių k. lietus su audra nugriovė Liekės upelio pylimą ir nunešė Kanclerio vandens maluną. Kitą maluną, Zizų k., ant tos pačios Liekės upės gerokai apgriovė ir išardė apskr. savivaldybės pastatytą tiltą. Be to, daugelyje vietų apardė tiltų betoninius vamzdžius, išnešė pylimus bei išgriovė kelius. Audros nemažai pridarė nuostolių ir ukininkams. Keliose vietose žaibas uždegė trobesius ir užmūšė gyvulių, jau nekalbant apie aplaužytus medžius, soduose nukrūstus vaisius. Vietomis ledai sunaikino dar nenuvalytus pasėlius, Lukšių valsė, Lepšių k. kelių ukininkų sunaikino visą 100% vasaros. Vietomis pasėliai sumaišyti su žeme. Iškritę kaštano didumo ledai nuo pavakarės ant žemės išsilakė ligi ryto. (L. A.)

Sučiupo stamboką kontrabandą

Mažeikių muitinė, turėdama žinių, kad per Latvijos sieną yra įgabenta kėdžių dugnams fanerinių lentelių, apie tai pranešė Šiaulių policijai, kuri padariusi kratą pas vietos prekybininkus Finkelšteina Izraelį ir Gerdimerį Icką rado 512 št. tų lentelių, kurios ir pasirodė įgabentos kontrabandos keliu.

Pas Mažeikių geležies prekybininką B. Blochą padariusi kratą buvo surasta 1,069 št. tokių pat lentelių, kurias Blochas sakėsi pirkęs dalį iš fabrikio, o kitą — iš vieno asmens. Tačiau tikrų pirkimo dokumentų nepastatė. Jau esama įrodymų, kad šios len-

telės yra įgabentos taip pat kontrabandos keliu. Už tai gresia 6,512 lt. baudos. (L. A.)

Kolonizuos vokiečius Klaipėdos krašte

Lenkų telegramų agentūra "Patas" iš Klaipėdos praneša, apie planą kolonizuoti vokiečius Klaipėdos krašte. Tas planas paliesias 5,000 ukių. Ta proga pabrėžiamas ukininkų lietuvių tame krašte nerimas, nes juos grasinama nuskandinti germanizacijos bangoje. Klaipėdoje išleistas įsakymas panaikinti visus Klaipėdos krašte dar užsilikusius lietuviškus parašus. (E.)

LIETUVA Keliaukite Vikingų Laivais

Per Gothenburgą, Svediją
Laių išplaukimai
Is New York Is Gothenburg
Rug. 27 DROTNINGHOLM Sp. 12
Sp. 6 GRIPSHOLM Sp. 21
Sp. 26 DROTNINGHOLM Lap. 14
Sp. 31 KUNGSHOLM
Lap. 4 GRIPSHOLM Lap. 23
Lap. 30 DROTNINGHOLM
Tamtos kelionei niekas nepatarnaus geriau prisirengti, kaip Tamtos vietinis laivokorėjų agentas, arba
SWEDISH AMERICAN LINE
4 West 51-st St., New York, N. Y.

SENIAUSIAS AMERIKOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

VIENYBĖ

SVARBUS ĮVYKIAI DABAR KASDIEN ISTINKA.

VIENYBĖ skaitydami, greičiausiai ir kasdien sutinkate svarbiausius įvykius po visą pasaulį.

VIENYBĖ plačiai rašo apie Amerikos lietuvių veikimą, keliai aikštėn ir gina tautinius lietuvių reikalus, platina mokslo ir kultūrą, kovoja su lietuvių nutautinimu.

VIENYBĖ kas savaitę leidžia jaunimui puslapi anglių kalba ir Moterų Pasaulį.

VIENYBĖS dienraštis metams siuntinėjamas už \$5.00. Metinę prenumeratą išsųk sumokėję dienraščio šnėjai gauna dovaną — gerų knygų.

VIENYBĖS vienos dienos laida nemokamai siunčiama susipažinti.

VIENYBĖ turi turtingą knygyną. Reikalaukite katalogų.

VIENYBĖ užlaiko didelę spaustuvę. Spausdina laikraščius, žurnalus, reikalingas konterams knygas ir blankus, tiketus, skelbimus, orderių knygetes ir atskomingai atlieka visus kitus spaudos darbus. Visais reikalais kreipkitės:

VIENYBĖ
193 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

VIENYBĖS UŽSIENIO INFORMACIJŲ BIURAS. Paruošia laivakortes visų keliamųjų linijų geriausių laivų į Klaipėdą ir kitus uostus. Įrupina dokumentus ir išrengia keleivius į visas pasaulio šalis. Pagelbsti surasti seniau atvykusių laivų vardus ir datas. Surašo įvairius dokumentus, notarinius įgaliojimus, pirkimo ir pardavimo aktus. Daro nuorašus ir vertimus lietuvių, anglų ir kitomis kalbomis. Persiunčia pinigų ir kitus siuntinius.

VIENYBĖ TRAVEL BUREAU,
193 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

MUSŲ PROFESIONALAI IR BIZNIERIAI

MUSŲ ADVOKATAI
Adv. F. J. Bagočius,
"Keleivio" Name,
255 W. Broadway,
So. Boston, Mass.
Valandos kasdien: 9 iki 7.

Adv. John B. Borden,
2201 W. Cermak Road,
Chicago, Ill. Kasdien 9 iki 5.
Vakaraais 6 iki 8.
Telefonas: Cenal 1175.

Adv. K. P. Gugis,
Chicago, Ill. Kamb.: 1431-1434.
Namuose: 3323 So. Halsted St.
Ofisas: 127 No. Dearborn St.,
Vakaraais: 6 iki 8:30.

Adv. C. Voketaitis,
50 Court Street,
Brooklyn, N. Y.
Tel.: TRIangle 5-3622
Tel.: EVERgreen 8-7179

MUSŲ GYDYTOJAI
Dr. G. J. Tarulis,
Osteopatas Gydytojas,
7912 So. Halsted Street,
Chicago, Ill.
Valandos: 10—5 ir 7—9

MUSŲ GRABORIAI
Tel. Stagg 2-0783 Notary Public
JOSEPH LeVANDA
(Levandauskas)
UNDERTAKER
337 Union Avenue, Brooklyn, N. Y.

MUSŲ BIZNIERIAI
A. J. KUPSTIS
SLA. N A R Y S
Tel. So. Boston 9423
322 W. Broadway, South Boston, Mass.

TURIZMO IR APDRAUDOS BIURAS
A. S. TRECIOKAS
314 Walnut Street,
Newark, N. J.
Telefonai: Market 2-4867
arba Bigelow 2-1093

Real Estate & Insurance
Specializuojam: Biznias,
Gyvenimo Namais ir Farmoms
Mandagus ir Greitas Pataravimas

Laivakortės Lietuon ir Lenkijon ir 1 visas šalis. Greitas ir saugus pinigų siuntimas į visas šalis. Generalinė apdrauda. — Namai, automobiliai. Nusavybių pardavimas ir administravimas. Importavimas iš Lietuvos. Notaras — tvirtina visokius dokumentus.

John Naghten & Co.
Established 1863
Insurance
1903 Insurance Exchange
Chicago, Illinois

Benedict J. Schegaus
Real Estate & Insurance
Mortgage Loans
195 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel.: EVERgreen 7-1241

Šimtai Kontestantų
VISOSE LIETUVIŲ KOLONIJŲ UŽRASINĖS

NAUJIENAS

25 Metų Jubiliejinis

KONTESTAS

PRASIDĖJO SAUSIO 1, 1939.

PAREMKIT SAVO Miesto KONTESTANTĄ
ARBA UZSIRASYKIT TIESIOG PER

"NAUJIENAS"
1739 SOUTH HALSTED STREET
CHICAGO, ILLINOIS

Metams Suv. Valstijose \$5.00
Prisiisim Susipažinimo kopiją NEMOKAMAI